

KRVEPROLITÍ KŘÍŽOVÉ VÝPRAVY ZNAMENÁ PEKLO NA ZEMI

STIGMATA

COLIN FALCONER

STIGMATA

STIGMATA

COLIN FALCONER

Přeložila Petra Andělová

Vydáno nakladatelství BB/ats,ro více 2014

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2012 Colin Falconer

All rights reserved.

Z anglického originálu *Stigmata*

(Published by Corvus, Great Britain, 2012)

přeložila © 2013 Petra Andělová

Redakce textu: Iva Klinderová

Jazyková korektura: Jan Řehoř

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978807619731

*Tato kniha je pro Normana a Janet.
Vždy mají postel a whisky pro zbloudilého bratra,
když šlápne vedle. Děkuji vám.*

PROLOG

*Pět mil západně od Akkonu
Léta Páně 1205*

NADĚJE. Člověk nemůže žít bez naděje, pomyslel si Philip. A to je jeden z důvodů, proč nám smrt připadá tak nevábná. Mou nadějí je teď má žena, protože lpění na Bohu a cti ze mě udělalo hlupáka.

Vypluli s přílivem v neděli, v den Páně. Tehdy naposledy spočinul pohledem na Akkonu a Svaté zemi, po níž krácel Pán, ale nedíval se tím směrem dlouho. V mělkém hrobě, na úpatí kopce pod hradbami, tam zanechal nejlepšího přítele; další, který odcestoval s ním, se ani nedočkal křesťanského pohřbu, protože o jeho tělo se postarali supi a pouštní hyeny.

Nad vodou se držela mlha a rovná hladina připomínala olej.

Ještě stále si vybavoval její tvář. *Alezaïs, má láska, má nejdražší.*

Jeden z námořníků se na něj zadíval. „Cos to říkal?“

Philip ho probodl pohledem. „To mluvíš se mnou?“

Muž si bezděčně odhrnul z čela pramen vlasů. „Promiň, pane. Překvapils mne. Vyslovils ženské jméno.“

„Ano, mé ženy,“ opáčil. „Snil jsem, že je tu se mnou.“

Byla to samozřejmě nehorázná drzost, že si obyčejný námořník dovolil bez vyzvání oslovit urozeného pána, ale potřeboval si s někým promluvit. Bavit se s tím chlapem bylo nakonec lepší, než bloumat po palubě a mumlat si sám pro sebe. „Náš sňatek smluvil můj strýc. Byl mým poručníkem. Otec mi zemřel, když mi bylo deset let. V osmnácti mi dal půdu, opevněné sídlo a ženu. Bylo jí patnáct a po celou dobu obřadu jí obličej halil hustý závoj. Bratrancí mi namluvili, že má na nose bradavici velkou jako vlašský ořech, a tak když jsem zvedl závoj, nevěřil jsem vlastním očím, jak nádhernou tvář jsem pod ním uviděl. Tu chvíli jsem se zamiloval. Některým to sice připadá divné a slabošské, ale nikdy jsem s žádnou jinou ženou než s ní, už neležel.“

„Můj pane, nemyslím, že bys byl kvůli tomu slaboch, ale podle mne jsi šťastlivec. Jen málokdo doopravdy miluje svou ženu. To je moc vzácné řízení hvězd.“

„Přisahám, že kdybys ji viděl, začal bys mnou opovrhovat, že jsem ji opustil, abych se vydal sem do té pustiny.“

Námořník se po té rouhačské poznámce pokřížoval a otočil se k němu zády.

Pod zástavou se svatým křížem se na palubě shromáždili kněží a začali zpívat hymnus. Věřili, že modlitbami a zbožností vyženou Mohamedány ze Svaté země. Nejspíš tomu kdysi věřil také, ale teď už v zázraky ani nedoufal.

Opřel se o dřevěné zábradlí a jakmile zavřel oči, změnilo se v jeho představách v kamenný parapet jeho hradu v Troyes. Dole u řeky ženy praly velké prádlo, prostěradla se sušila rozprostřená na velkých kamenech, aby je slunce vybělilo. Hradní brána zela dokořán, zedníci opravovali krakorce a záplatovali vydrolenou omítku. Vnitřní nádvoří přetévalo ruchem, plné koní a služebnictva. Štolbové běhali s vědry vody od řeky do stájí a zpátky, černé stružky vody stékající z nádvoří s sebou odnášely i chomáče zčernalé slámy. Na dláždění kvokaly slepice, vzduch voněl koňským potem, čerstvým hnojem a jarem.

Už brzy. Všechno na něj čeká za zářícím obzorem a vane příznivý vítr, který se jim opírá do zad. Už brzy se vrátí ke své ženě a na své panství, kde si konečně odpočine a vyléčí šrámy na duši.

Mlha se rozplynula a najednou jako by se octl pod obřím sálajícím košem s řeřavým uhlím. Ukryl se v titěrném stínu plachty. Po dvanácti měsících strávených v Zámorí měl kůži v obličejí temně hnědou, ale tam, kde se mu v cárech sloupala, zůstaly živé zarůžovělé skvrny. Toužil po dešti a mlhavých chladných ránech.

Znovu zavřel oči a v duchu překročil mladinkého sluhu, který usnul opřený o zeď u krbu. Umývač nádobí se k němu ztěžka dopotácel s velkým džberem vody, kterou právě přinášel od studny. Ponořil tvář do studené vody a zhluboka se napil a potom s rozkoší vdechoval ranní vůni hradu: rozteklý vosk, pot, zbytky pečeně, vyčpělé pivo.

Ve velkém krbu hořel oheň. Schoval se za sloup, aby neviděn pozoroval svou ženu při jídle. Společnost jí dělaly její dámy a zpovědník. Pázata se

mohla přerhnut, protože každý z hochů chtěl být ten nejrychlejší, který jí podá mísu s ohřátou vodou, aby si opláchla mastnotu z prstů. Jakmile dala pokyn, u stolu je vystřídali minstrelové, aby dojedli, co zbylo, poté zazněla zpěvavá slova díky a stoly byly sklizeny ke stěnám.

Usadila se na sedátku u okna a její dámy se rozsadily kolem na lavicích nebo na polštářích na zemi. Viděl, jak se jí mezi obočím udělala drobná vráska, když se zahleděla z okna na klikatící se řeku a šedavé střechy hradu. Měla na sobě přiléhavé šaty z modrého sametu, který měl stejnou barvu jako její oči. Dámy ji nakonec přemluvily, aby si s nimi zahrála kostky. Výskala jako dítě pokaždé, když vyhrála.

V Zámorí den co den sám sebe mučil: *Co když si našla milence? Pána ze sousedství, který mu jeho štěstí záviděl? Nebo trubadúra? Myslí na mě, tak jako já na ni?*

SVATÁ ZEMĚ ještě dlouho zůstávala viditelná a stejně živé bylo i jejich utrpení. Po čtyři dny se pekli pod sálajícím sluncem a v noci se třásli zimou. Další z Božích šprýmů. Postupně začínal pochybovat, že se kdy vrátí domů.

Loď se za bezvětrí líně pohupovala a na pět set mužů se potilo, klelo a sténalo. Puch nemytých lidských těl se mísil se zvířecím, ale když nefoukalo, zamořil vzduch, takže se skoro nedal dýchat. Námořníci přivolávali vítr táhlými hvízdavými zvuky, které ho doháněly k šílenství. Chouлил se na palubě a myslel na svou ženu, na to, co jí řekne, až se konečně znovu uvidí.

Jejich odloučení trvalo pouhý rok, ale jemu připadal jako století. Chtěl dokázat svou oddanost Bohu a sloužit Mu. Před rokem byl úplně jiný člověk; myslel si, že bude bojovat za osvobození Jeruzaléma. Jenomže místo toho se stal rukojmím v nekonečné válce mezi šlechtici a templáři, kdo má velet čemu, a bojovali jen v hrstce potyček kdesi v poušti, jimiž ničeho nedosáhli, jen pár dobrých mužů v nich padlo. Na rozpraskaných rtech cítil slanou chuť. Pokaždé, když se je pokusil navlhčit jazykem, popraskaly a začaly znovu krváct. Bylo to horší než na poušti. Slunce neznalo slitování. V podpalubí byl sice stín, ale neodvažoval se sejít dolů, kde vládly vedro, puch a krysy.

Čekej na mě, srdce moje. Vracím se domů.

ČÁST PRVNÍ

I

Toulouse, 1205

BŮH SI VYVOLIL Fabricii Bérengerovou uprostřed Toulouse za bouřky. Dotkl se jí hromovládňým prstem a vrhl ji do víru událostí.

Ten den panovalo nezvykle příjemné počasí. Bouřka přišla znenadání, na severu se na obloze nakupily mraky černé jako tuš, právě když zvony od svatého Étienna oznamovaly nešpory. Poryv ledového větru ji udeřil do tváře jako políček, když utíkala přes tržiště. Byl tak prudký a nečekaný, že ji málem povalil.

Velké kapky bičovaly dlažbu jako sprška měděných hřebů a ve chvíli měla sukně úplně nasáklé vodou. Nic ji nevarovalo před rozeklaným bleskem, který rozčísł oblohu. Nejprve vnímala jen oslepující záblesk a potom už nic.

Zahřmění hromu, které přišlo vzápětí, znělo, jako kdyby nebe právě puklo. To jí kdosi řekl až později. Fabricie nic neslyšela, protože už v bezvědomí ležela na zemi.

Dokonce i její otec na protější straně náměstí se zakymácel a upadl, když se mu dláždění zachvělo pod nohama. Všichni psi v Toulouse prý začali výt.

Anselm Bérenger čekal, že se v trhlině nad ním objeví buď Bůh nebo ďábel, ale ani jeden se neukázal. Jakmile se vzpamatoval, opřel se o nejbližší kamennou zeď a vstal. V tu chvíli uviděl svou jedinou dceru ležet uprostřed vodou zalitého náměstí a pomyslel si, že je určitě mrtvá.

Z úst se mu vydral vzlyk, dopotácel se k ní a převrátil ji na záda. Neustále jako smyslů zbavený křičel její jméno. Byla popelavě bledá, oči napůl zavřené a obrácené v sloup, takže vypadala jako strašidlo. Zvedl ji do náruče a běžel s ní ulicemi, hlasitě proklínaje Boha, protože nepochyboval, že to On ji zákeřně zabil. Nebe se rozzářilo, vyšlehl další blesk a v dunění hromu zaniklo jeho štkání i rouhání.

FABRICIE OTEVŘELA OČI a uviděla tři tváře, z nichž se pouze jedna usmívala. Matka a otec se skláněli nad ní a Anselmovy rysy zkřivil nevěřící úžas a strach.

„Ona žije!“ zasípal.

„Říkala jsem ti, že bude v pořádku,“ namítla matka.

„Vždyť byla mrtvá, Elionoro! Stal se zázrak! Bůh nás ušetřil! Vrátil mi mou holčičku.“

Fabricie se zachvěla zimou. „Přines další příkrývku,“ přikázala matka. „Je celá prochládlá. Jak dlouho jsi ji nechal ležet na tom dešti, ty hlavo skopová?“

Překulila se na bok, přitáhla si kolena v bradě a objala je rukama. Nohy jí připadaly studené jako mramor. Byla nahá. Jak to? Snažila se vzpomenout. Ženu postávající opodál neznala. Měla na sobě dlouhé modré šaty s kapucí a v mihotavém světle svíček se jí kůže třpytila. Už ji někde viděla, ale kdy a kde?

„*Mon petit chou*. Bolí tě něco? Mluv, děvče.“

„Kdo je to?“ zeptala se.

„Mluví,“ zajásal Anselm. „Díky Bohu!“

Elionora si otřela slzy. Sklonila se k dceři a přitiskla ji k sobě. Fabricie ucítila teplo matčina dechu na šíji.

„Kdo jsi?“ zeptala se znovu prázdnoty za matkou.

Anselm se rozhlédl kolem. Podruhé týž den se opravdu vyděsil. „S kým to mluvíš, Fabricie?“

„Co se stalo, otče?“

„Na nic si nevzpomínáš? Udeřil do tebe blesk, když jsi utíkala přes náměstí.“

„Neměla jsem ji tam posílat,“ vzlykla Elionora. „Měla jsem ti jít koupit večeri sama.“

„Na nic si nepamatuji.“

„Už jsem si myslel, že jsme tě ztratili!“

„Jsi vyvolená,“ řekla jí žena v modrém.

„Proč právě já?“

Matka se posadila vedle ní a zatřásla jí. „Fabricie, s kým to mluvíš?“

„Nikdo tu není,“ ujistil ji otec, vzal její tvář do dlaní a přinutil ji, aby se

na něj podívala. „Fabricie? Co se děje? Kdo je tady? S kým to mluvíš?“ Oči se mu zalily slzami. „Něco se jí stalo,“ řekl své ženě. „Přišla o rozum.“

Elionora položila dceřinu hlavu zpátky na polštář a přikryla ji kůžemi až po bradu. Pohladila ji a políbila na čelo. „Odpočiň si,“ zašeptala, a potom ušetřila manželovi něžný záhlavec. „Nepomátla se. Co to plácáš? Potřebuje se jen vyspat. Copak to nevidíš?“

V krbu plápolal oheň a Fabricie se dívala, jak se rodiče před ním usazují na nízké stoličky. Anselm si konečně sundal promočený plášť a dal si její uschnout. Z mokré látky brzy začala stoupat pára. Nakláněl se k matce a cosi si šeptali. Nerozuměla, co.

Žena v modrém zmizela. „Už vím, kdo jsi,“ řekla nahlas. S poznáním přišel i údiv, že je ještě na živu. Položila si dlaň pod ňadro a ucítila tlukot vlastního srdce; jiný, než dřív. Srdce kopalo jako nenarozené dítě v lůně matky.

Nebyla skutečná. Vykouznil ji šok, když ji smrt minula jen o vlásek. Byla jen přelud zrozený z horečky mysli. Prospí se a ráno bude vše zapomenuto.

II

PÈIRE DE FARGON byl ramenatý obr nejvýš o rok či dva starší než ona. Připomínal jí sochy, které její otec tesal pro chrámová průčelí vždy větší než živé lidi, aby zapůsobily. Měl kaštanové vlasy, které mu padaly do jiskrných hnědých očí, jednoho tmavšího a druhého světlejšího. Vlastně pořádně neviděl, takže zručnost, s níž se oháněl s dlátem a kládívem, byla o to pozoruhodnější.

Tyčil se nad ní a samou obavou o ni se mračil. Za jeho ramenem se objevilo Anselmovo čelo.

„Pèire? Co tu děláš?“

Dál tam stál jako solný sloup. Její otec mu ušetřil citelný štulec ramenem. „Anselm mi řekl, co se stalo. Báł jsem se o tebe.“

„Nic se nestalo. Už je mi dobře.“ Chtěla vstát, ale nedokázala to. Nohy jí vypověděly poslušnost. Elionora odstrčila oba muže a přiměla ji, aby si znovu lehla. „Říkala jsem těm dvěma trulantům, ať tě nechají odpočívát,“ zabručela.

Fabricie si už vzpomněla, co se stalo. Běžela v dešti přes náměstí a potom najednou ležela mokrá a prochládlá v posteli. Matka a otec se skláněli nad ní. Takže se jí to nezdálo.

Elionora vystrkala oba muže ze dveří a vyčínila jim, že okrádají jej holčičku o odpočinek. Přinesla jí chleba a misku horké polévky k snídani. „Dneska si poležíš,“ přikázala jí.

Fabricie si uvědomila, že má vlčí hlad a pustila se do jídla. Matka seděla u postele a dívala se na ni, jako by nevěřila, že skutečně žije. „Co tu chtěl Pèire?“ zeptala se Fabricie s plnými ústy.

„Víš, že tě má rád. Tvůj otec chce, abyste se vzali.“

Fabricie se přinutila k mdlému úsměvu. Manželství s Pèirem jí v tu chvíli připadalo jako prelud stejně jako žena v modrém. Rozhodla se, že

nejlepší bude ani na jedno z toho nemyslet a předstírat, že se jí oboje jen zdálo.

„Zítra bude na náměstí trh. Jestli ti bude líp, Pèire tam s tebou půjde.“

„To bych ráda,“ odpověděla. Chtěla jít na trh, ale ohledně Pèireho měla úplně jiné pocity.

III

ZVONY SVATÉHO ÉTIENNA svolávaly na ranní modlitbu, hlahol tlumila hustá bílá mlha halící řeku. Slunce bude žhnout, když ranní vzduch prosycuje hutná vlhkost. Z dláždění stoupala pára. Přívaly vody za bouře ucpaly všechny strouhy a všude to páchlo. Tržiště pokryla čvachtavá vrstva bláta.

Stejně jako o každém svátku se ulice a náměstí zaplnily lidmi. Strážní měli napilno s vybíráním mýta a na trhovém náměstí se všechny povozy, voli a osli, kteří je táhli, jen stěží vmáčkli. Ucítila vůni pirohů, která se mísila s pachem oslích koblih. Hlavní náměstí hučelo jako úl, křik a vrčení, které provázely dráždění medvěda, se snažily přehlušit písně minstrelů.

Zastavili se, aby si jednoho z nich poslechli. Vytáhl niněru z pouzdra na zádech a začal hrát.

*Podívej na tu růži, ó Růžičko má, dívej se a směj,
smích tvůj klototá jako slavíkův zpěv,
vezmi si tu růži, ó Růžičko má, vždyť to je lásky květ
a květem tím stanu se tvé lásky zajatec.*

To, jak hrál a směšně předváděl pomyslné utrpení, záhy přilákalo hrozen posluchačů, kteří se smáli, povykovali a poštuchovali se. Znovu se dal do hraní, ale tentokrát se nedoprovázel při zpěvu, ale recitoval monolog, který doprovázel dramatickými akordy.

*Já dvorské pány mohl bych vyučovat pravé lásce.
Kdyby na mé rady dali, brzy by mnohé hradby padly.
Pokud chcete získat ženu, co vám bude dělat čest,*

*při první známce svéhlavosti, jí pohrozte hned
a pokud odseknout odváží se, pak jí jednu stříhněte
a pokud dál bude drzá, tak ještě přitvrdte.
Brzy bude krotká jako beránek.*

Ozval se smích a po něm hlasitý potlesk. Když dokončil skladbu, poslal mezi posluchače opičku s malou čapkou vybrat drobné. Skoro všichni do ní hodili nějaký ten peníz, aby ocenili umělcův výkon. Pèire také.

„Takže ty tomu věříš?“ zeptala se, když odcházeli.

„Samozřejmě že ne.“

„Takže až se oženíš, nebudeš ženu bít, když se ti vzepře?“

„Jako kdyby ty sis to dala líbit!“ rozesmál se. „Tvůj otec říká, že když ses někdy připletla do strkanice na ulici, napráskala jsi každému klukovi široko daleko.“

„Tehdy bývali kluci menší. A vůbec, jak si můžeš být jistý, že se stanu tvou ženou?“

Podíval se na ni, jako by vůbec nechápal, na co se ho ptá. „Tvůj otec mi to slíbil.“

Na severu se na nebi znovu začaly kupit černé mraky věstící brzy další bouřku. Pèire mluví o manželství, jako bychom už byli svoji. Pokoušela si představit život s ním, ale nešlo to. Jenomže co jiného jí zbývá? Nemůže přece zůstat u otce do smrti. Ozvalo se slabé zahřmění. Možná na to nedojde; možná je pro ni připravený jiný osud. Najednou si uvědomila, že se zastavili u kašny, kde ji zasáhl blesk. Na kameni po něm zůstaly čerstvé památky. Ale vyjma toho všechno zůstalo stejné jako dřív. „Tři roky jsem pracoval pro tvého otce, aniž bych dostával mzdu, abych se od něj naučil řemeslo,“ říkal jí. „Příští rok bude můj poslední coby tovaryše. Cech mě uzná mistrem kameníkem a dostanu svou značku. A potom budu moct sám stavět domy pro bohaté měšťany a pány. Nebudeš nikdy litovat, že sis mě vzala.“

Když neodpovídala, pokračoval: „Chtěl jsem tě za ženu od chvíle, kdy jsem tě poprvé uviděl. Nikdy pro mě žádná jiná nebyla.“

To vyznání ji přivedlo do rozpaků. Nevěděla, co mu na to má odpovědět.

„Tys to nevěděla?“

Zavrtěla hlavou.

„Málem jsem na místě umřel, když jsem viděl, co se ti stalo. Právě jsem vycházel z kostela, když tě tvůj otec bral do náruče, aby tě odnesl. Bylas bledá jako sádra, hlava, ruce a nohy ti bezvládně visely z jeho náruči, jako bys byla mrtvá.“

„Na nic se nepamatuji.“

„Nepoznamenalo tě to? Matka mi jednou vyprávěla o jednom, co ho srazil blesk. Měl na těle podlitinu, tam, kde do těla vešel, a druhou v místech, kde zas vyšel. Jenomže jeho blesk zabil.“

Věděla, o kom mluví; navíc minulé léto Bůh stejným způsobem během bouře ukázal prstem na poutníka z Gaskoňska a z toho nešťastníka zůstaly jen sandály a hromádka popela.

„Ne, žádné znamení nemám.“

„Možná uhodilo vedle tebe. I to se stává.“ Z výrazu jeho tváře vyčetla, že i když jí má hodně rád, také se jí trochu bojí. Takže už se mu to doneslo. Vlastně od malička si o ní šuškali, že je divná. Svým způsobem ji překvapilo, že si o ni tak otevřený a nezáludný mladík řekl. „Povídal, žeš blouznila a žeš mluvila s vílami a přízraky.“

„Když to říkal, tak je to určitě pravda. Na nic si nevzpomínám. Pamatuji si až ráno.“

„Jsem moc rád, že už je ti zase úplně dobře, protože nevím, co bych si počal, kdyby se ti něco stalo.“ Dobrá, pomyslela si, vyznal se mi z lásky a teď čeká, že dám najevo, jak moc mě to potěšilo. A proč by také neměl? Je velký, silný, v mnoha ohledech se podobá mému otci, tvrdě pracuje a je laskavý. Co víc bych mohla chtít?

Potulný kněz před kostelem svatého Étienna také hřímal. Hartusil na dobré obyvatele Toulouse a barvitě jim popisoval muka pekelná, která je čekají, pokud se zpronevěří věrnosti Římu. Měl na sobě bílý hábit piemontských bratří a přes něj černý plášť s kapucí augustiniánů. Podle toho se dalo poznat, že patří k žákům a následovníkům Dominika Guzmána, kastilského řeholníka, jehož jméno její matka nikdy nevyslovila bez toho, aniž by si odplivla do ohně. Jeden z měšťanů přerušil ranní pochůzku, aby si od něj vyžádal požehnání, což mu vyneslo posměšky a jízlivé poznámky malého hloučku, který se shromáždil na schodech kostela.

Pèire se najednou shýbl a hodil po tom černo-bílém knězi hroudu bláta. Hlouček se rozesmál.

„Pèire, co to děláš? Pán tě potrestá za to, že necíš jeho služebníka.“

„Je po papežův sluha, ne sluha Boží,“ odsekl jí. „Proč nám nedají pokoj?“

Fabricie také chtěla mít od všech pokoj. Řeči o svatbě ji rozčilovaly. Nechtěla mu ublížit, a tak se vymluvila, že by chtěla jít do kostela poděkovat Madoně za záchranu. Zase tak úplně mu nelhala. Copak se nestal malý zázrak, že úder blesku přežila?

„Půjdu s tebou,“ nabídl se.

„Nemusíš. Počkej na mě venku,“ odbyla ho. „Hned jsem zpátky.“

KOSTEL ZAPLNILI POUTNÍCI a pouliční prodavači nabízející pirohy a koláčky. Každé léto to bylo stejné. Přes jejich město se přehnala záplava poutníků mířících do Santiaga de Compostela. V Toulouse by se nenašel jediný kněz nebo krčmář, který by na nich nevydělával. Už si zvykla na jejich okázalou a hlučnou zbožnost, když procházeli ulicemi a zpívali hymny, ti nejzapálenější kráčeli bosí a šlehali se důtkami. Den co den jich zástupy táhly do Notre Dame de la Daurade, aby tam s ústy dokořán zůstali zírat na zlatou mozaiku Ježíše Krista a Panny, aby se následně odebrali ke svatému Étiennevi poklonit se ostatkům svatých a pomodlit se k nim.

Protlačila se davem do kostelní lodě a nakrčila nos, když ucítila ten puch. Většina poutníků se opírala o dlouhé hole, které připomínaly ovčácké, někteří měli na pláštích našité olověné známky jako symboly svatých míst, která navštívili: dva zkřížené klíče za Řím, lasturu hřebeatky za Compostelu. Určitě to byli poutníci z povolání, najatí a zaplacení boháči, aby za ně vykonali kajícnou pouť.

Poklekla mezi povadlými věnci tváří k Madoně. Políbila jí nohu a opřela se čelem o piedestal. Zapálila svíčku. „Marie, svatá Matko Boží, děkuji ti za svou záchranu, za to, že ses nade mnou, hříšnicí, smilovala.“

Mlhou zasvitlo slunce. Už stálo vysoko na obloze a když paprsky prošly vitrážemi, připomínaly zlatý prst Boží. Byla ráda, že tentokrát se jí dotkl jemněji než posledně.

Najednou jí začalo hučet v uších, jako kdyby měla hlavu plnou rozdrážděných včel a potom k ní z piedestalu sestoupila žena v modrém a natáhla k ní mramorovou ruku. Fabricie se zajíkla a zamrkala.

„Jsi vyvolená,“ zopakovala jí ta žena.

Fabricie napůl vstala a rozhlédla se kolem, v tu chvíli si naprosto jistá, že i ostatní museli ten zázrak vidět, ale nikdo se nedíval jejím směrem, nikdo tam neukazoval, nikdo nekřičel. Tvářili se, jako kdyby Madona nesestoupila z piedestalu a pořád stála nehybně na místě. V první chvíli byla v pokušení vykřiknout, aby měla svědky, když si uvědomila děsivou pravdu: Otec se nemýlil. Pomátla se.

Plná zděšení znovu sklonila hlavu k modlitbě a soustředila se na ruce, zbožně sepjaté.

Neboj se, Fabricie. Jakmile znovu vzhledla, Madona už opět držela nehybnou stráž a její oči vyhasly. Opět se stala jen sochou z leštěného kamene. Rozhodla se, že se o jejím vidění nikdo nesmí dozvědět. Chvilkové pomnutí smyslů; bude předstírat, že se to nikdy nestalo. Zázraky a vidění jsou pro světce, ne pro dcery kameníků. Ještě dlouho zůstala na kolenou; nevedla ji k tomu zbožnost, ale třás. Nohy by ji neudržely. Najednou kolem ní všechno plulo a vznášelo se. Všechno jí připadalo jako z mlhy.

Pèire si pro ni nakonec přišel, když mu začalo dělat starost, že se dlouho nevrací. Nedokázala se přestat třást a vypadala, „jako by viděla přízrak“, jak řekl jejímu otci.

IV

ZASE NEPŘÍJEMNOSTI, jen kousek od nás,“ posteskla si Elionora. „Starý Reyhard a jeho žena. Chudáci. Biskupovi pohůnci u nich vyrazili dveře, všechno v domě obrátili vzhůru nohama a všechno, co mělo nějakou cenu, naházeli do bláta. A to jen proto, že u něj na svatého Jana přespali dva *bons à mes*.“

„Nemají co poskytovat přístřeší kacířům,“ prohlásil Anselm. „Neublížili jim, že ne?“

„Z milosti Boží ne. Lotři.“ Elionora postavila na stůl hrášek se skopovým. „Najez se.“

„Na náměstí se málem strhla rvačka, přímo před katedrálou. Lidi se tam posmívali knězi.“

„Však si nic jiného nezaslouží. Vždyť jen hrozí peklem, mluví o světcích a kážou, že máme včas platit desátek.“

„Házeli na toho nebožáka, co kázal Boží slovo, bláto. Přísahám, že kdyby Ježíš přišel do Toulouse, nejspíš by ho vyhnali z města.“

„Náš Pán by určitě nepřišel do Toulouse, když vidí, jak se Jeho služebníci chovají. Většina z nich jsou zloději a smilníci.“

Fabricie viděla, jak otec rudne. Proč jen ho matka tak zbytečně dráždí? V poslední době se kvůli náboženství hádají skoro pořád. „Najdou se i takoví, co nepošpinili své poslání.“

„Tak mi jmenuj alespoň dva,“ vyjela Elionora s plnými ústy.

„Například ten, co se do něj tak ošklivě naváželi na tržišti. Podle všeho opravdu žije v chudobě a nemá víc, než co má na sobě.“

„To je jen jeden.“

„Jak chceš. A druhý je ten mnich, co za mnou zítra přijde. Otec Simon. Provází ho skvělá pověst. Je to dobrý člověk a bohabojný sluha církve.“

Elionora se usmála a zmírnila tón. „Dobrá, tak to už jsou dva, manželí.“

Ovšem na jedno z největších měst křesťanského světa to zase není příliš. Co máš s tím knězem?“

„Je to převorův tajemník. Najali si mě, abych opravil ambit v Saint-Serninu. Nabídl mi skutečně štědrou odměnu.“

„Však to nejde z jeho kapsy.“

„Církev má mnoho mecenášů.“

„To tedy má. Všechny křesťany a desátek k tomu.“

Anselm si její jízlivosti rozhodl nevsímat. „Práce na dvě léta, přinejmenším. A potom už to za mě bude moct dodělat Pèire, doufám.“

Oba se podívali na Fabricii, která cítila, jak rudne. Upřeně se dívala do misky a snažila se soustředit na jídlo. „Už jí řekl, jak ses rozhodl?“ rýpla si Elionora.

„Jak *jsme* se rozhodli.“

„Řekla jsem, že nebudu ničemu bránit. *Bons òmes* káží, že každé plození je hřích a že tedy manželství vede k hříchu. Pokud se musí vdát, tak jí nebudu stát v cestě.“

„Copak nechceš za zetě pracovitého siláka s šikovnýma rukama, co nám dá vnoučata a postará se o nás, až budeme staří? Takového, co ochrání naši dceru, až tu nebudeme?“

„Vím, že pro nás všechny chceš jen to nejlepší,“ opáčila s něhou v hlase, „ale čím jsem starší, tím víc se bojím spíš o duši než o opotřebované tělo.“

Fabricie si myslela, že otec musí každou chvíli vybuchnout. „Ti kacíři tě celou popletli!“ Obrátil se na Fabricii, aby ho podpořila. Věděla, že pro ni chce jen to nejlepší. Tak jak mu má říct, že si nechce vzít Pèireho, když pro to nemá jediný rozumný důvod?

„Možná sis zatím nevsímla, jak se po tobě chlapi koukají,“ řekl jí. „Bude se mi lépe spát, když budu vědět, že jsi vdaná a že na tebe každý mladý býček v Toulouse nevrhá lačné pohledy jako vyhladovělý vlk na kus masa.“

„Anselme!“

„Je to pravda! Je hezká a potřebuje mít muže jako Pèire, aby ji ochránil před nepřístojnostmi.“ Natáhl se přes stůl a chytil ji za zápěstí. „Je to dobrý člověk, stejně dobrý jako zdejší. Postará se o tebe a ochrání tě. Jak je velký, tak je laskavý. Ani mouše by neublížil.“

Neodpovídala. „Našel jsem ti dobrého manžela, Fabricie. A uzavřes manželství, jak se sluší a patří.“

Pravdou zůstávalo, že už měla věk na vdávání, ale vrtalo jí hlavou, proč si to v poslední době vzal otec do hlavy. Nejspíš ho vylekal ten úder blesku. Už tak pro něho bylo dost zlé, že nemá syna; jenomže kdyby přišel i o dceru, nedočkal by se vnoučat, která by ho potěšila ve stáří.

„Pèire bude dál pokračovat v mém díle, až už neunesu kladivo nebo nedokážu stát na lešení. Je to Boží dílo a on je pro ně dobře vybavený. Má fortel a andělskou povahu. Bude se mi snáz odcházet, když budu vědět, že můj vnuk jednoho dne zanechá svou značku v katedrále v Toulouse a zaujme moje místo v cechu.“

Dál mlčela.

„Co je s tebou? Pèire se ti nelíbí? Urazil tě snad něčím?“

„Ráda bych do kláštera,“ pípla. Hrdlo se jí sevřelo a dokázala ze sebe vypravit jen sotva slyšitelný zvuk. Dlouho nic neříkal. Začala mít pocit, že ji nejspíš vůbec neslyšel.

Když ale zvedla hlavu, uviděla, že se překvapením nezmohl na slovo. „Tak hezká holka jako ty? To chceš strávit zbytek života v konventu? Proč?“ Fabricie neodpovídala, a proto se obrátil na svou ženu. „Slyšelas to?“

„Nic jsem ani netušila.“

„Takže to není tvoje dílo?“

„Proč bych ji měla chtít vidět ve spárech papeženců, nevíš?“

Fabricie se připravila na hněv, ale bolest a zklamání v otcově tváři byly mnohem horší. „Konvent je pro vdovy a zostuzené hříšnice.“

Co pak by mu to mohla říct? Nikdy jsem se necítila být součástí tohoto světa, tati. Celý život mám podivné sny a předtuchy. A teď dokonce vidím sochy chodit a mluvit. Asi jsem se opravdu pomátla. Nechci tím nikoho nakazit. „Chci zasvětit svůj život Bohu,“ zamumlala.

Anselm odsunul misku a bouchl pěstí do stolu. „To je šílenství,“ zařval a i když to nemínil zle, celá se roztrásla.

„Nemůžu si vzít Pèireho. Brzy umře.“

„Pèire? Vždyť je zdravý jako řepa. Ještě jsem neviděl někoho tak kypícího zdravím. Za celý život nechuravěl ani den.“

„Tvůj otec má pravdu. Jaks to myslela? Proč podle tebe brzy umře?“ Teď už třesla oči na dceru i Elionora. Ve tváři se jí zračily údiv a strach.

„Zapomeňme na to,“ řekl chlácholivým tónem Anselm. „Poslechněš mě a bude.“

Vstal a šel si sednout ke krbu, přičemž si něco pro sebe bručel. Zíral do plamenů a potom do uhlíků, dokud nezešedly na prach a nevychladly. Zůstal tam sedět ještě dlouho poté, co šly jeho žena a dcera spát.

FABRICIE nemohla usnout.

Co to s ní jenom je? Přemýšlela o tom, co se jí stalo onoho dne v katedrále, když Madona sestoupila z piedestalu. Viděla ji, měla ji před očima, živou jako svoji matku a otce u večere. To ale nemusí znamenat, že byla skutečná. Opravdu věří, že k ní Madona promluvila?

Od malička vídala věci, které jiní neviděli; zjevovaly se jí mlžné přízraky; slyšela zvuky, co jiní neslyšeli, nenadálý tlukot havraních křídel v potměšlé místnosti; šustění pláště v prázdném pokoji; šepot hlasů v přítmí, když prokazatelně byla sama.

Stěží uměla chodit, když poprvé uslyšela smích víl v zahradě a viděla je ukazovat na sebe; jejím hovorům s neviditelnými se otec zpočátku usmíval, potom se mračil a nakonec ji peskoval. Jakmile byla dost velká, aby sama došla na trh, naučila se nedat na sobě znát, že neslyší nárek z opuštěného domu u hradební zdi, že nevidí duše pověšených pod hradbami nad Garonnou.

Připadalo jí, že nikdy úplně nevyšla z lůna. Jedna její část pořád zůstávala připoutaná ke světu, z něhož vzešla, a toužila se do něho vrátit.

Aby schovala svoje tajemství, upnula se k tomu, co bylo hmatatelné; ke kamenům, co opracovával její otec; ke krbu v matčině kuchyni. S trochou cviku minuly i měsíce, aniž by viděla kohokoli, kdo nebyl z masa a kostí; v krbu se nemihotaly hvězdy, v temných koutech nesvítilo žádné světlo. Svět byl hmatatelný a voněl půdou, plísní a kamenem.

Rozhodla se zapomenout na to, co se stalo v katedrále, a poslechnout otce. Vždyť manželství s Pèirem není nic zlého. Je hodný, silný a dokáže zajistit chléb na stole. Tak proč ho jen viděla nataženého na podlaze kostela s mozkiem rozstříknutým všude kolem?

RÁNO SE MATKY zeptala na Pèireho. Opravdu si myslí, že je pro ni ten pravý?

„Je silný, umí vzít za práci a nikdy s ním nebudeš mít hlad.“

Takovou odpověď nechtěla slyšet. I když co víc by si mohla žena od manželství přát? „Jaké to je... ležet s mužem?“

„Takže to tě trápí? Podívej, dítě, tvůj otec je jediný muž, co jsem poznala. I když je hromotluk, je to něžný člověk a nikdy jsem se nebála jeho objetí. To bys měla vědět.“

„Milovalas ho od začátku?“

„Od začátku? Na začátku jsem na tom byla stejně jako ty. Můj otec dohodl manželství a teď jsem mu vděčná za jeho moudrost. Nikdy to nebyla láska jako z písní trubadúrů, ale postupem času jsem se začali mít rádi. Miluji ho, jako nic a nikoho na světě s výjimkou tebe.“ Objala ji. „Všechno bude v pořádku, uvidíš. A teď se obleč, dítě, a utíkej na trh, nebo nám všechno dobré vyprodají.“

V

CESTU ULICEMI K VRATŮM svatého Étienna znala i poslepu. Dva roky den co den chodila stejnou cestou, když nosila otcí oběd. Poznávala po čichu vůni růží z apotéky; krčmu poznala podle pachu zvětralého vína a rybiny, protože krčmář krmil hosty nasolenými herinky a oni obvykle plivali kostičky na rohože, co pokrývaly podlahu; následovala kovárna s výhní, takže jakmile ucítila žár, přidala do kroku, aby byla od mistra černého řemesla co nejdál. Přitiskla se ke zdi, když uličkou projížděl templář na válečném koni, co páchl tak, že by to složilo i osla, nemluvný obr s mečem u pasu, který jí připadal větší než ona. Snažila se uhýbat před odletujícími nášlapy. Taková obrovská kopyta! I kosti by rozdupala na prach.

Další bouřka, která přišla v noci, změnila náměstí v moře bláta a odpadků. Zápach města ještě zesílila lepkavá mlha a teplo. Kočovní komedianti, co každý den vystupovali na náměstí, odjeli. Jen hrstka hospodyněk se dohadovala o ceně vajec a soli se zimou roztřesenými hokynáři. A brzy vypukla strkanice: dvě ženy se do sebe pustily při malicherné zámince.

Opodál stál prodavač koření, usvědčený z šizení na váze. Chudák, choulil se na pranýři. I když po něm v tu hodinu ani omladina neházela kamení.

Uhnula před oslem táhnoucím káru, ale bláto stříkající od kol jí potřísnilo sukni. Přeběhla přes náměstí ke katedrále. Nějací vojáci postávající u koní na ni pokřikovali obhroublé poznámky, a tak spěchala dál.

Anselm zavolal na dceru a otec Simon vzhlédl od mapky převorství načrtnuté v blátě, nad níž se s ním skláněl. Fabricie Bérengerová si prorazila cestu davem na tržišti a nepřestávala svírat proutěný košík s jídlem. Její rusé vlasy zaplály v davu jako pochodeň, která září na cestu davu postrkujícímu se a otrhanému na schodech katedrály.

Na několik úderů srdce nevnímal pouliční prodejce za branou, neslyšel ani handrkování kupců na trhu, nevnímal štěkot psů ani pach nemytých těl. Jeho pohled přitahovala jen ona, majitelka jména, které zavolal Anselm; mladá žena, štíhlá jako stvol rákosu a se zelenýma očima. S vědomím, které hraničilo s posvátnou hrůzou, pochopil, že míří k nim.

„Ještě je tu otázka ceny,“ řekl v marné snaze soustředit se na praktické otázky. Jenomže v tu chvíli už ta mladá žena s rusými vlasy stála u nich a její otec ji sevřel v medvědíh objetí. Měla na sobě tuniku z vlněné příze s přiléhavými rukávy a lněné šaty se stojáčkem. Na nohou pak boty z teletiny do půli lýtek.

Vlasy výjimečné barvy jí nezkrocené vlály kolem hlavy a tančily v nich odlesky slunce. Ucítit něžnou vůni levandule z jejích šatů; připadala mu jako osvěžení všech smyslů. Díval se na ni déle, než by měl. Jakmile si toho všimla, nesklopila očí, ale čelila jeho pohledu vzdorně, až rouhačsky.

Odvrátil pohled stejně ochotně jako vyhladovělý žebrák od opulentní hostiny. Od toho okamžiku předstíral – ačkoli pouze s mizivým úspěchem –, že pro něho neexistuje. Jako by mu někdo na prsa navršil hromadu kamenů. Simon předstíral, že poslouchá a potom zahuhlal otázku, která se týkala mzdy pro Anselma a jeho pomocníky. Odpověď téměř nevnímal. Přikývl na souhlas a spěchal pryč.

Mea culpa. Mea maxima culpa.

„Kdo to byl?“ vyzvídala Fabricie.

„Kněz, co jsem o něm včera mluvil s tvou matkou. Otec Simon. Dobrý člověk. I když to říkám strašně nerad, tvá matka měla včera naprostou pravdu. Takových jako on, je dnes v církvi málo.“

Následovala otcе do kostela. Église de Saint Antonie stál přímo naproti velkolepé katedrále svatého Étienna; „drobil se“, jak říkal Anselm, zanedbaný víc než sto let. Anselm získal smlouvu na jeho opravu.

„Copak jsi nám dneska přinesla k obědu?“ zeptal se. Odhrnul ubrousek zakrývající košík. Chléb, vařený bůček a džbán vína. „Bude to stačit i pro Pèireho?“ Tovaryš pracoval vysoko nad jejich hlavami na lešení. Zamával mu a Pèire zamával také. „Pèire!“ křikl Anselm. „Pojď dolů! Oběď!“

Fabricie se rozhlédla kolem sebe. Opravy postupovaly pomalu, protože Anselm neměl dost pomocníků a tesařů. Zdálo se, že biskup raději utrací peníze za svůj marnotratný palác v *bourgu*, než za kostel. Ten den tam

pracoval jen jeden tesař, štukatér, malíř a hrstka podruhů a propuštěnců, co vozili a nakládali suť. Vedle Anselma tam byl pouze jediný další mistr, který stavěl novou stěnu z velkých kusů kamene a spojoval je maltou. Měla vyrůst na jižní straně příčné lodi, kterou stále zakrývalo lešení z provazy pospojovaných trámů. Každý kámen bylo třeba vytáhnout na místo kladkami. Kameny se zvedaly na několikrát, protože každý museli vytáhnout do výšky věže.

Anselm byl na své pověření nesmírně hrdý, protože tam, kde původně stávala jen „stodola“ z vápence, se rodila velkolepá stavba. Barvy na klenbě časem vybledly, ale teď už se třpytila zlatými lístky a chór voněl čerstvým dřevem. Anselm rozšířil apsidu, aby pojala novou kapli, a k původní stavbě měly přibýt příčné lodi tak, aby nový kostel získal půdorys kříže.

Prohlížela si malby na dřevěném stropě. Anselm si toho všiml a postavil se vedle ní. „Nic moc, vid’?“

„Kdysi musely být překrásné.“

Zavrtěl hlavou. „Plochý strop sráží ducha. Nový bude klenutý a mnohem vyšší. Stejný jako mají v Chartres a v Bourges. Tak rád bych stavěl katedrálu!“

„Kdybys stavěl katedrálu, tak bys ji nikdy neviděl stát.“

„To by mi bylo jedno. Měl bych svou značku na základním kamenu. Až bych přišel k nebeské bráně, mohl bych ukázat dolů a říct: ‚Vidíte, co jsem postavil?‘ a oni by mě pustili do nebe.“ Chytil ji za paži. „Kostel je obdoba lidského života v kamenu. Víš to?“

Prerušilo ho štěkání psa, kterého si nějaký křupan přivedl s sebou a nevěnoval se mu, protože užasle zíral na tapiserie. Opodál se dva měšťané hádali o cenu vlny. Zamračil se a odvedl ji na opačný konec lodě.

V paprscích slunce tančil prach. Ukázal na řady sloupů lemující hlavní loď. „Tyhle sloupy a oblouky jsou temným lesem, z nějž jsme všichni utekli. A tamhle, přímo nad oltářem, bude jednoho dne velké rozetové okno. To je slunce, co nám ukazuje cestu. A kdo je v něm? On!“

Ježíš trpěl na kříži s hlavou svěšenou a krvácel z ran. „Náš Pán se obětoval za jednoho každého z nás a vede nás na cestě ke spáse. Tahle loď je cesta našich životů a on je na jejím konci, kde čeká, aby pravověrné vzkřísil.“

Ukázal na rodící se klenbu. „A když dospějeme konce našich životů, vzhledneme a uvidíme světlo řinoucí se z oken nad kněžištěm, aby nám

připomnělo, že nás očekává království nebeské. To je dílo tvého otce, Fabricie. Pokorného kameníka, který si tak vydělává na svůj chléb. A přesto jsem to já, kdo pomáhá každému vidět smysl jeho života a Boží milosrdenství.“

Usmála se. Samozřejmě už totéž slyšela mnohokrát, ale nikdy ji to nenudilo. V otcově tváři se pokaždé zračilo tolik vroucnosti. Nejspíš to bude opakovat do konce svých dnů.

Vzhlédla ke koruně lešení. Pèire se chystal slézt dolů. V tu chvíli věděla, co se stane. Prosebně se zadívala na Madonu. Prosím, nedovol to.

Pèire vykřikl, když ztratil rovnováhu. Marně tloukl rukama kolem sebe. V okamžiku, kdy pochopil, že už mu není pomoci, znovu zakřičel. Kostel vracel jeho zoufalství ozvěnou a jí se zatočila hlava. Měla pocit, že se kamenná dlažba zachvěla, ale nejspíš jen v jejích představách.

Anselm ho padat neviděl. Otočil se ve chvíli, kdy Pèire dopadl na kamennou dlažbu a hlava mu pukla jako přezrálý plod, nohy a ruce zůstaly ležet v nepřirozeném úhlu.

Rozeběhl se k němu, vzal ho do náruče, naprosto nevšímavý ke krvi, která mu třísnila ruce a šaty. „Pèire! Pèire! Synáčku, cos to jen udělal?“

Mozek se rozstříkl všude kolem. Silou vůle potlačovala nutkání zvracet. Anselm na ni vytřeštil oči, v nichž četla nevyslovenou otázku.

Nemůžu si vzít Pèireho. Brzy umře.

„Jak jsi to věděla?“

Nedokázala mu odpovědět. Sklouzla pohledem k ženě v modrém, která se na ni usmívala vlídně a s láskou jako matka. Možná je to přízrak zrozený z pomatené mysli, ale ne takový, jaký by od sebe odháněla.

Klesla vedle otce na kolena a bílou rukou pohládila obrovské tělo spočívající bez života v jeho náruči. Vyčítala si jeho smrt, cítila se za ni zodpovědná, protože ji předpověděla.

„Je mi to tolik líto,“ zašeptala.

VI

V NĚKTERÝCH DNECH Anselm nepromluvil ani slovo. S rozbřeskem začínal pracovat na opravách kostela a vracíval se domů dlouho po nešporách. Brával si s sebou oběd i večeři. Dny se krátily, a tak mnohdy pracoval ve světle svící. Bez tovaryše měl dvakrát tolik práce, protože na opravách už se nepodílel žádný jiný kameník.

Fabricie dobře věděla, že to není jediný důvod, proč se otec tolik dře. Co to vykřikl onoho dne, kdy Pèire zemřel? *Pèire, synáčku...* Nesnesla pohled na jeho žal, za který se cítila tak trochu zodpovědná.

Jednou pozdě odpoledne mu nesla do kostela večeři. Zima se blížila a svátek Šimona a Judy už dávno minul. Rána začala být mrazivá. Každý nový kámen vždy obložili slámou, aby malta nepopraskala mrazem. Lešení jí připomínalo kostru bájně obludy. Již brzy vyplatí ty, co vozili maltu a kameny, a bude v kapli pracovat sám. Celou zimu bude opracovávat kámen, který ozdobí okna a výklenky.

Anselm měl na sobě tuniku, dlouhou zástěru a kulatou čapku, která hlásala světu, že je svobodný zednář, tedy ten, který otesává „svobodné“ kameny a vytváří kamenné ozdoby v klenbě a oknech. Právě se oháněl kladivem a otesával kus kamene pro tympanon.

Pozorovala ho při práci. Dech se mu srážel u úst. V kostele vládlo přítmí a byla tam zima. Otec měl na ruku rukavice bez prstů. Kůži na ruku měl tak mozolnatou, že připomínala koženou rukavici a předloktí svalnatější než popravčí, ale i tak dokázal vykouzlit kamenné květy a vinné listy jako živé.

Zvedl hlavu, všiml si jí a ústa se mu roztáhla do úsměvu. „Fabricie! To je dobře, že jsi přišla. Z té zimy se do mě dal hlad. Doufám, že mi neseš kus matčina teplého chleba.“ Strčil kladivo a dláto do zástěry.

„A taky kus sýra. Koupila jsem ti na trhu láhev kořeněného vína pro zahřátí.“

Vylovil z kapsy nůž a ukrojil si sýr. Potom zuby vytrhl zátku z láhve a nalil si víno rovnou do krku.

Prohlížela si opracovaný kámen na lavici. Byla to podoba ďábla opředěného vinnými listy. Šlo o mistrovské dílo. Podářilo se mu vdechnout život do mrtvého kamene. Přízračná krása. Kdo by jen řekl, že takový bručoun a hromotluk má tak něžnou duši?

„Je to překrásné,“ šeptla.

„Je to jen kámen, Fabricie. Ty jsi překrásná. Tvoje matka je překrásná. A tohle je jen odraz krásy v kameni pro větší slávu Boží.“ Zavrtěl hlavou. „I když se musím přiznat, že ne vždy rozumím Jeho záměrům. Proč si vzal Pèireho? Vždyť ten chlapec nechtěl nic jiného, než stavět kostely k Jeho větší slávě a teď nemůže.“

Fabricie ho pohládila po ruce. I přes rukavičku cítila teplo jeho těla. Dusil v sobě tolik síly, že i v mrazu sálal jako kovářská výheň.

„Jak jsi to věděla?“ Podíval se na ni a ona uviděla v jeho očích strach. „Řeklas, že umře. Jak jsi to věděla?“

Zavrtěla hlavou.

„Proč jsi tomu nezabránila?“

„A jak bych mohla, otče?“ Jak někomu vysvětlit, že se stane něco, co se ještě nestalo a přimět ho, aby mi uvěřil? „Myslíš, že by Pèire nelezl na lešení jen proto, že jsem měla sen?“

„Mělas něco říct.“

„Taky jsem řekla.“

Anselm zavřel oči a přikývl. „Jenomže kdo vidí takové věci?“

„Čarodějnice?“

„Mlč! Nejsi čarodějnice. To ta bouřka. Ten zásah bleskem. Změnila ses.“

„Ne, otče. Nikdy jsem nebyla jako ostatní. Už dřív jsem vídala divné věci. Po té bouřce se to jen zhoršilo, nic víc.“

„Jaké věci?“ Neodpověděla. Anselm svěsil hlavu. „Králíčku můj, co si s tebou počneme?“

Zatajila dech. Věděla, že to nechce slyšet, ale dodala si odvahy. „Otče, prosím, pomoz mi. Chci sloužit Bohu.“

„Ne. A teď se o tom nebudeme bavit.“

„Oba víme, že je to pro mě jediná možnost.“

„Teď ne,“ prohlásil rázně, vytrhl se jí a znovu se dal do práce.

FABRICIE NEŠLA hned domů, napřed zašla do kaple Naší Paní v katedrále. Do sakristie vedly z ulice menší dveře, obvykle zamčené. Něco ji přinutilo se ohlédnout, když je míjela. Zahlédla mladý pár, který se tiskl ke zdi, on měl nohavice u kolen, ona sukni vyhrnutou nad boky. Fabricie se zarazila a zůstala na ně zírat.

Nedokázala odtrhnout pohled z tváře té ženy. Nestalo se poprvé, že viděla smilstvo za denního světla na veřejnosti, protože Toulouse bylo rušné město, kde lidé žili natěsnaní na sebe, a proto se oddávali hříchům tam, kde právě bylo místo. Jenomže tohle nebyla žádná laciná nevěstka. Hlavu měla mírně zvrácenou dozadu a ústa pootevřená v němém výkřiku. Byla to vášeň, ne obchod. Cožpak může být fyzický prožitek tak omamný? Ta žena svírala svého milence tak pevně, až jí zbělely prsty. Inu, tak takhle vypadá tělesné potěšení, pomyslela si Fabricie.

Vzápětí ta žena otevřela oči a na okamžik se jejich pohledy setkaly. Fabricie rychle odvrátila zrak a pospíšila si do kostela. Celá se trásla.

U nohou Madony zapálila svíčku a políbila kamenný lem jejích šatů. Zavřela oči a silou vůle se jí snažila přesvědčit, aby k ní znovu promluvila stejně jako dřív.

„Pohni se,“ prosila ji snažně. „Mluv se mnou! Pověz, co mám dělat.“ Tiskla dlaně k čelu tak, až to bolelo, a čekala, až Madona promluví. Avšak stále ji obklopovalo jen ticho.

Tu noc nemohla usnout. Ležela vzhůru na slamníku u ohně a poslouchala rytmické bouchání okované berle ponocného, který co hodinu hlasitě přál: „Pokoj všem!“ Jenomže ne všem je dopřán, pomyslela si.

Už dlouho se bála, že pomalu sklouzává do močálů šílenství a že zakončí své dny někde v příkopě u cesty, s pěnou u úst a v oblaku zápachu, pro smích uličníků, kteří po ní budou házet kameny. Dospěla k názoru, že pokud by se uchýlila do kláštera, rodiče by zůstali ušetřeni hanby a lidé by je nezavrhlí spolu s ní.

„Prosím, svatá Matko Boží, zastav to,“ zamumlala. Vyčerpání jí zavřelo oči, ale v posledním bdělém okamžiku ji zachvátila hrůza ze sna, který se vracel.

Zjevoval se jí v něm rytíř s kovově modrýma očima. Jela na poníkovi, on šel vedle ní a zvíře vedl za uzdu. Usmíval se na ni. A potom náhle padl a zprostřed hrudi mu trčel dřík šípu. Jeho tělo zmítající se v křečích spadlo do propasti, která se otvírala pod horskou stezkou. Když se jí ten sen zdál poprvé, probudila se, křičíc jeho jméno.

Philipe!

VII

*Vercy, patnáct starých mil od Troyes
Burgundsko, Francie*

„ALEZAÏS, srdce moje.“
Seděla na něm, ruce založené za hlavou, aby odhřnula z cesty neposlušné prameny vlasů, které se jí řinuly z ramen. Laskal v dlaních její ňadra, pevná a hladká jako zralá jablíčka. Oči se jí ve tmě třpytily jako kočce. Závěsy zůstaly rozhrnuté a přehozené přes dřevěný rám. Léto pomalu končilo a ložnici zalévala měkká sluneční záře barvy mědi zapadajícího slunce. Již v podvečer místnost provoněl dým z čerstvě spáleného rozmarýnu.

Jeho žena, tak křehká a tak bledá za denního světla, ve svitu svíček procházela proměnou. *Bereš si sílu z měsíce*, řekl jí kdysi.

Prohnula se v zádech a zakroužila boky. Vlnila se jako had a s každým jejím pohybem se mu z úst vydral sten. Se zručností, za niž by se nemusel stydět ani králův mistr popravčí, ho pomalu pokoušela až k agónii.

Něžně ho kousla do ucha. *Vzdávám se, můj rytíři. Ať tvé kopí pronikne co nejhlouběji.*

Vzal její tvář do dlaní. *Alezaïs, můj živote, má lásko.* Ucítil na tváři její dech. Voněl po víně a po jahodách a v očích se jí zrcadlila zlatavá záře. *Ty jsi má naděje.*

TRHNUTÍM SE PROBRAL a pochopil, že usnul v sedle. Jeho panoš mu cosi ukazoval: hrad, který se tyčil v zákrutu řeky na údolím. Z věže stoupal sloup dýmu, který špinil temnoucí modř oblohy; ve střílnách *donjonu* se tu a tam zablesko světlo. Pohledem pátral po okně jejich ložnice vysoko ve věži. Věděl, že pod ním je železná truhlice se zdobných kováním, do níž ukládala své poklady a cennosti. Sedávala na ní a jeho napadlo, jestli je tam i teď a vidí ho.

Jeho žena, jeho domov.

Jak se blížili, cítil na sobě pohledy mnoha desítek zvědavých očí. Nejraději by pobídl koně a hnal se tryskem, ale nemohl. Rozježděné bláto mrazem ztuhlo ve vyježděných kolejích a jeho kůň už skoro klopytal únavou. Hnal kobylu bez milosti od kuropění, aby dorazili k hradu ještě před setměním.

Kdesi v lesích zavyl vlk. Pokřičoval se.

Zastavil před branou a panoš zakřičel heslo. Mohutná dřevěná brána se se skřípěním otevřela.

Pochodně už plály, z *donjonu* a stájí se rojili štolbové a služebnictvo. Konečně doma. Na krátký a prchavý okamžik si zase připadal mladý a nezjizvený. Upnul se k té představě a chtěl ji zadržet, ale proklouzla mu mezi prsty.

Pátral po ní mezi služebnictvem a vojáky, ale nikde ji neviděl. Ihned poznal, že se něco neblahého stalo. Všichni to měli vepsáno ve tvářích. Odvraceli oči a nikdo z nich se neměl k tomu, aby mu to řekl.

Seskočil z koně. Renaut, panoš, kterého nechal doma, si protlačil cestu k němu.

„Mluv,“ vybídl ho Philip úsečně.

„Zemřela. Před půl rokem. Na svátek Zvěstování.“

„Jak?“

„Při porodu.“

Vybavila se mu jejich poslední společná noc. *Vzdávám se, můj rytíři. Ať tvé kopí pronikne co nejhlouběji.* Tehdy se to stalo. Sám zasel semeno vlastního zoufalství.

„Kéž by se to nestalo,“ špitl Renaut a klesl na jedno koleno. Všichni ostatní ho napodobili.

Nejraději by klesl na kolena vedle nich, ale nemohl. I přes všechn žal stále zůstával pánem hradu a jich všech. Cítil na sobě jejich pohledy. Šlechticům se nestávalo často, aby je druzí litovali.

Chci ji oplakat o samotě. Chci být sám, pryč od kouře, potu, bláta a koní. „Postarejte se o mého koně,“ přikázal a odkulhal dovnitř.

NÁSLEDUJÍCÍHO RÁNA NEZBYLO, než si vyslechnout z úst jejích dam, co a jak se stalo. Bolesti na ni přišly po mši; snažila se porodit dítě celý násle-

dující den a noc, než se konečně Renaut rozjel pro bylinkářku do vesnice. Jak trpěla a sténala, chudera. Když konečně dítě přišlo na svět, začala z ničeho nic strašně krváčet. Ani všechno lněné plátno, co měli na hradě, nestačilo, aby valící se krev zastavili. Část jejich dam se šla za svou paní modlit do kaple. Chci spát, prosila. Nezavírej oči, říkaly jsme jí všechny, že? Jenomže nemohla vydržet neusnout věčně. Nemohly jsme tomu zabránit. Už se neprobudila. A jak byla studená! Jako z mramoru.

Býval by raději znal jen to hlavní, ale ony mu chtěly vypovědět všechno do nejmenších podrobností. Celé ty měsíce nesly to břímě a teď mu je chtěly předat. Dál už je musel nést sám.

Nebyla to naše vina. Víc už jsme udělat nemohly.

„Vzkázala mi něco?“

Zavrtěly hlavami. Jediné slůvko rozloučení by pro něj hodně změnilo. Jenomže mu podle všeho neměly co říct.

Daly zavolat kněze a v noci následujícího dne zemřela. Když se ráno probudily, střechy pokrývala jinovatka a jejich paní byla studená jako kus ledu.

Poslal je všechny pryč, vystoupal po schodech do jejich ložnice a ztěžka klesl na kraj postele, v níž zemřela. Venku kvílel jedovatý vítr a plamínky svíček se v průvanu mihotaly.

Pokoušel se vybavit si její tvář, ale nešlo to. Tehdy odpoledne měl před očima každou její loknu, každičkový pohled očí, ale to věřil, že je živá. Zasluchl její hlas odkudsi z dálky ze tmy. *A na dítě ses ani nezeptal.*

„Nemůžu uvěřit, žeš mě tu nechala samotného.“

Co mu to řekla při loučení? *Slib mi, že se mi vrátíš.* A jeho ani nenapadlo odpovědět: *Slib mi, že tady na mě budeš čekat, až se vrátím.* Odešla. Slunce měla v zádech a on nesnesl pohled na ten jas.

Chtěla, aby zůstal.

„Nemohu a nesmím,“ odbyl ji. „Jsem rytíř a přísahal jsem, že vykonám pouť do Svaté země, kde budu bojovat za našeho Pána. Musím dostát své povinnosti.“

„Mám strach, že když odejdeš, už se nikdy nevidíme a zůstaneme navěky odloučení.“

„O tom rozhodne Bůh.“

„Ne, je to tvé rozhodnutí, můj manžel.“

„Neloučíme se navždy,“ řekl jí. „Vrátím se k tobě, slibuji.“

Obrátila se k němu zády.

„Musíš to pochopit, *mon coeur*. Bůh to ode mne žádá.“

„Ne, myslím, že ne.“ A s těmito slovy chtěla odejít. Nepustil ji. „Ne Bůh, ale papež v Římě, můj manžel. Proč nemůžeš sloužit Bohu tady, tím, že zůstaneš a postaráš se o ty, jejichž životy máš ve svých rukou?“

Následující den si přehodil přes ramena plášť. Její dámy mu na něj vyšly rudý kříž. Nakráčel do velkého sálu, aby se jí ukázal.

„Co bys řekla, kdybys byla Saracén a uviděla mě v tomto plášti a s tase-
ným mečem?“

Oči se jí zalily slzami. „Řekla bych ti, abys šel domů, vrátil se ke své ženě a nechal nás žít v míru.“

Co se to se mnou stalo? Tehdy jsem byl šťastný. Kdokoli jiný na mém místě by se snažil vyždímat z každého dne i poslední kapičku štěstí a nepokoušel by Boží trpělivost a ďáblovu poťouchlost.

Odešla mi. Čas, který jsem měl strávit s ní, jsem promrhal v oné pekelné zemi, marně usiluje o Boží přízeň, i když už mě požehnal víc, než jsem si zasloužil. A teď? Jen se rozhlédni a dívej se, co se stalo.

PROBUDIL SE S PACHUTÍ ve vyprahlých ústech a hlava mu třestila z přemíry vypitého vína. Renaut seděl v nohách postele. „Měl jsem se pro bylinkářku rozjet dřív,“ hlesl. „Mohla by tu teď být s námi.“

„Nemáš si co vyčítat, Renaute. Všechno je jen a jen moje vina. To já jsem měl být u ní.“

Venku se rozpršelo. Když včera večer usínal, napůl doufal, že až se ráno probudí, bude ležet vedle něj, že ucítí teplo a vůni jejího těla, že se k ní bude moci opět přitisknout. Jenomže se probudil zimou a s bolavou hlavou. Zvedl se, aby se posadil k ohni a trochu se zahřál u sálajících polen. A potom si poručil další víno.

VIII

ČERNĚ ODĚNÝ KAZATEL opět hlásal svou pravdu před katedrálou. Na kněze je hodně chatrného těla, pomyslel si Anselm, záda má ohnutá jako písař, ramena svěšená a kruhy pod smutnými šedými očima připomínají holubí vejce.

Jenomže když začal hřímat, v očích mu zaplál mesiášský oheň a jeho hlas duněl tak, že se muly plašily a pouliční prodavače nebylo slyšet.

„Pouze skrze Krista a Jeho církev můžete dojít spásy! Pokud budete popřávat sluchu kacírům, skončíte v děsivých bolestech v očistci, které čekají na ty z vás, kteří se obrátili zády k Božímu slovu!“

Ze záhybů pláště nečekaně vytáhl lidskou lebku a strčil ji pod nos překvapené hospodyni, která chvátala domů s nákupem z trhu. Vyděšeně vyjekla a vejce, která nesla v košíku, se rozbila o dlažbu. Vyhládlé prašivé psisko začalo hltavě olizovat rozlité žloutky.

„Tak skončíte všichni! Každý muž a každá žena dluží Bohu za život a nikdo neví, kdy si ho Pán povolá. Jste připraveni předstoupit před Boží soud? Jste připraveni na hlahol polnic?“

Po jeho slovech se odkudsi ozvalo hlasité zatroubení na roh. Několik žen, které se zastavily, aby si slova toho kněze poslechly, zaječelo a odskočilo. Opodál se usedavě rozplakalo dítě.

Anselma to ovšem z míry nevyvedlo, protože tenhle trik už znal. A také viděl jednoho s kněžových společníků mizet v šeru katedrály těsně před tím, než se ozval roh, který špatně ukryl pod sutanou. Tenhle trik sice na mnohé silně zapůsobil, ale další o to víc rozhněval.

Nějaký učedník se hbitě shýbl k čerstvé hromádce koňských koblih na dláždění a hodil jimi po knězi. Trefil ho do břicha a velká žlutavo-hnědá skvrna vzbudila v přihlížejícím hroznu lidí výbuch veselí.

Zpoza rohu vyběhli neznámí mladíci, vrhli se na metače koblih a srazili

ho na jeden ze stánků. Další výtržníci mu přispěchali na pomoc a strhla se rvačka.

Anselm Bérenger zavrtil hlavou a obrátil se k otci Simonovi. „Jaký je to svět, když se ani sluhové Boží netěší úctě?“

„Taková je naše doba.“

„Tak, tak, otče.“

Otec Simon založil ruce do širokých rukávů sutany, aby se trochu zahřál. Snažil se dohodnout obchod. Nemá to lehké, myslel si Anselm, není snadné projevit pochopení a zároveň prosadit vlastní záměr. Vlastně otce Simona litoval; nepochyboval, že to převor prosadil, aby ho nutil pokračovat v práci tak záhy po Pèireho nehodě.

Ještě jednou poděkoval knězi za projevenou účast a souhlasil, že tak dobrý a bohabojný mladík už je teď jistě v nebi. Ujistil ho, že stavba bude mít jen malé zdržení a cech mu snad již brzy pošle nového tovaryše, aby práce mohly pokračovat rychleji. Anselm předpokládal, že by mohli být hotovi na podzim následujícího roku a potom by dál mohli pokračovat na Saint-Sernin.

Simon se chystal vrátit se ke svým povinnostem. Zaváhal, protože vytušil, že mistr kameník má něco na srdci, s čím by se rád svěřil.

„Co se stalo, mistře?“

Anselm najednou nevěděl, jak začít. S kamenem si uměl poradit, ale když došlo k hovoru s vlastní ženou nebo s knězem, připadal si sám jako kus neopracovaného mramoru.

Že je na něj ale pohled, napadlo Simona. Tělem obr a přesto vypadá jako dítě, které se bojí, že ho otec vyplísne za nějakou lumpárnu.

„Otče,“ zamumlal Anselm do vousů, „stala se taková věc... kdybys mi mohl pomoci...“

„Pokud to bude v mých silách,“ opáčil Simon a napadlo ho, že nejspíš bude chtít rozehřešení za nějaký hřích. Někteří kněží neústupně odmítali dávat viníkům rozehřešení právě za ty hříchy, které je nejvíc tížily, aby z nich vymáčkli peníze za odpustky. Za cizoložství si mohl zpovědník říct o dva i tři *solj* od rolníka, ale u muže Anselmova postavení, který si to mohl dovolit, i desetkrát tolik.

Otec Simon takové kupčení neschvaloval. Nikomu nesmí být odepřena Boží milost, pokud se upřímně kaje.

„Jde o mou dceru,“ vysoukal ze sebe Anselm a v Simonovi by se krve nedořezal.

„Tvou dceru?“

„Jmenuje se Fabricie. Je to hodná dcera, pracovitá a zbožná, poslušná dcera církve.“

„Kéž by všichni mohli říct o svých dcerách totéž. A čeho se tedy týká ta věc, o níž jsi se mnou chtěl mluvit?“

„Jen že miluje Boha trochu příliš.“

Simon musel napínat sluch, aby ho v bušení majzlíků a kladiv slyšel. „Copak to jde, Anselme, milovat Boha příliš?“

„Otče, dobře mě znáš a víš, že jsem prostý člověk. Takovým věcem nerozumím. Dar, kterým mě Bůh požehnal, dávám do služeb církve, jak to jen jde. Jenomže jsou jisté věci...“

„Co pro tebe mohu udělat, Anselme?“

„Vyslovila přání složit svaté sliby a žít v klauzuře jako jeptiška. Víím, že je správné sloužit Bohu a stát se Jeho služebnicí, jenomže ona je má jediná dcera, a proto bych si přál, abys jí to rozmluvil. Věřím, že může sloužit Bohu lépe jako manželka a matka. Promluvíš s ní, otče?“

„Přeješ si, abych jí vymluvil řádový život?“

„Ano, přejí.“

„To dost dobře nejde,“ odsekl mu kněz a otočil se ke kameníkovi zády, aby Anselm nezahlédl ruměncem, který se mu nahnul do tváří. Nejraději by utekl, ale nemohl, protože podlaha byla plná úlomků kamene, a Anselm se nemínil tak snadno vzdát.

„Otče, je to má jediná dcera. Miluji ji celou svou duší.“

„Tvá duše patří Bohu.“

„Je jediné dítě, které mám. Bůh nás neshledal hodny, aby požehnal naše manželství dalšími dětmi. Doufám, že jednoho dne budu mít vnuka, kterému budu moci předat všechno, co umím... kdybys s ní mohl promluvit, otče.“

„Život zasvěcený službě Bohu je tím nejlepším.“

„Otče, vždyť je to ještě skoro dítě a mohla by se dobře vdát a...“

Simon se zprudka otočil a chtěl kameníkovi zostra vyčinit za jeho rouhání, ale pohled na obra, který k němu upíral všechnu svou naději, ho umlčel. Kdyby jen věděl, jaké černé myšlenky nosím v srdci! Úklady ďábla

jsou všudypřítomné a vychytralé. Možná mi ale toho muže poslal do cesty Bůh, aby mne zkoušel. Možná to má být důkaz, že dokážu přemoci nástrahy a odolat pokušení tak jako náš Pán na poušti.

„Prosím, otče, promluv s ní. Kdybych měl syna, mohl bych Pánu nabídnout dar, kdyby Mu chtěl sloužit, ale je to dcera... Myslím, že si vůbec neuvědomuje důsledky takového rozhodnutí. Rozmluvíš jí to, prosím?“

Simon najednou ztratil řeč. Nadzvedl si lem sutany, překročil velký kus mramoru a spěchal pryč.

Proč si vybral zrovna mě? Jen proto, že mě zná a protože se se mnou často baví? Vždyť jsou i tací kněží, kteří by na ženu vůbec nepromluvili, protože věří, že každá žena je dcerou Evinou a jako taková nese vinu za veškeré utrpení lidstva. V hloubi duše však zůstával přesvědčený, že tito kněží se žen straní kvůli tomu, že si nevěří a bojí se, že ďábel propůjčil ženám moc, aby odvedly zbožné služebníky Boží z cesty ctnosti.

Nikdy jsem nebyl jako oni.

Musel si ovšem přiznat, že najít mezi služebníky Páně skutečně ctné muže, rozhodně není snadné. Mnozí kněží znali ženské tělo a smilstvo lépe než slovo Boží, a řádoví bratři, s nimiž se netáhla pověst chlípníků, většinou neměli pověst žádnou.

Vždy se považoval za výjimku; přesvědčil sám sebe, že až nadejde Soudný den, Bůh neshledá na jeho duši a srdci jedinou skvrnku. Usoudil, že je to zkouška, nic víc. Konečně dokáže sám sobě i Pánu, že ďábel nad ním nemá žádnou moc.

IX

BÉRENGEROVA RODINA ŽILA v jedné z úzkých uliček u Garrony, v blízkosti koželužen a barvíren shluklých kolem kostela Saint-Père-des-Cuisines. Simon musel projít mnoha páchnoucími uličkami, v kterých se tísnily dílny a krámky. Nevěstky hlasitě nabízely své služby a usoplené děti křičely z plna hrdla, což ho nevýslovně popuzovalo. Tu a tam se objevil hlouček dospívajících mladíků, kteří se posmívali starým a nemohoucím, nebo se rvali před nálevnami.

Stejně jako v Paříži ani v Toulouse neměli obyvatelé města jinou možnost, než všechen odpad vyhazovat na ulici. Nad blátivými uličkami se zvedaly rozviklané balkony, které se nakláněly v prapodivných úhlech, a Simon už jednou měl tu pochybnou čest pocítit, jaké potěšení člověku přináší obsah nočníku vylitý na hlavu. Při jedné zvlášť nezapomenutelné příležitosti se světského pomazání dostalo i biskupovi. U dveří domů se vršily hromady páchnoucích odpadků, ve kterých vesele ryla prasata a rozhrabávali je psi, aby si našli něco k snědku. Simon si u nosu přidržoval navoněný kapesník, když se musel přitisknout ke stěně jednoho z domů, aby udělal místo stádečku zablácených ovcí hnaných nerudným ovčákem. Kolem medvědí jámy se bez ohledu na počasí shlukl dav. Zvýšené hlasy, sázky a klení. Dolehlo k němu vrčení a štěkot psů i rozzuřené řvaní medvěda, který bojoval o život. Svět se topí v hříchu. Záleží jen na životě věčném.

A to měj neustále na paměti, Simone. Zopakuj si to, než vejdeš.

ANSELM BÉRENGER měl pěkný dům. Mistr kameník s příjmem čtyřia dvacetí *solů* týdně si mohl dovolit útulný kamenný dům a maso k večeři téměř každý den. Simona přivítali v síni. Uprostřed hořel v krbu oheň a velké poleno zapraskalo na uvítanou. Kolem krbu visely zavěšené na provázcích svazky česneku a cibule spolu s navlečenými houbami, aby uschly.

Rozhlédl se kolem sebe. Tři malá okna zakrytá naolejovaným plátnem, které dovnitř propouštělo mléčně bílé světlo. Střešní trámy natřené křiklavými barvami vnášely do strohého příbytku alespoň trochu života. Převažovala mechově zelená a sytě rudá.

Anselm ho odvedl ke krbu, aby se trochu ohřál. Brzy mu z navlhlého pláště začala stoupat pára. Kameníkova žena mu přinesla pohár svařeného vína. Simon si všiml, jak moc se dcera podobá matce, i když Elionoriny rusé kadeře už hodně prokvétaly stříbrem.

Pomalou si zvykal na přítomí a teprve po chvíli si všiml Fabricie, která pokorně čekala v koutě. Měla na sobě šedou tuniku, pod níž u krku a na zápěstích vykukovala spodní košile, ozdobená krajkou. Nejspíš si jen namlouval, že cítí levanduli, kterou si přidala do koupele. Šila a samým soustředěním se mračila.

Po krátkém, plytkém a rozpačitém rozhovoru Anselm se ženou přivedli dceru k ohni. Fabricie zatím nepromluvila ani slovo. A potom se manželé odebrali nahoru k sobě do ložnice, aby jim poskytlí soukromí.

Uvědomoval si, že by si měl nejprve získat její důvěru a dát jí čas, aby se osmělila – zapříst hovor o počasí nebo vzoru výšivky, na které pracovala, ale ke svému nemalému zděšení zjistil, že ze sebe nedokáže vypravit ani slovo, v ústech má sucho a ruce se mu třesou. Přepadl ho takový strach, že se rozhodl jít rovnou k věci.

„Tvůj otec mi řekl, že si přeješ odevzdat se službě Bohu.“

„Poslal tě za mnou, otče, abys mi to rozmluvil, že?“

„Pouze si přeje mít jistotu, že se na takový život hodíš a uvědomuješ si, co to obnáší.“

Simon se posadil na stoličku a napil se vína. Když už měl za sebou úvod, připadal si sám sebou jistější. Mnohé dívky okouzly příběhy o pannách, které trpěly za Našeho Pána; ke složení svatých slibů je hnalo poblouznění, jímž jsou ženy neblaze proslulé. UVědomoval si, že muž jeho vzdělání a zkušeností by měl být schopen takové nešťastnici klášterní život snadno rozmluvit.

„Nevím, jestli na to mám či nemám povahu, otče. Věřím ale, že právě to ode mne Bůh chce.“

„Jak by mohla dívka jako ty znát úradky Boží? Vždyť jen Svatý otec v Římě dokáže porozumět Jeho úmyslům a i Jeho Svatost je mnohdy v pochybách.“

Fabricie mlčela a zírala na rohože na podlaze.

Taková nestoudnost!

„Jen odpověz, dítě,“ pobídl ji a uvědomil si, že je nejvýš o několik let starší než ona. „Proč si myslíš, že to od tebe Bůh žádá?“

Zvedla zrak a probodla ho takovým pohledem, který mu vyrazil dech a vyvolal tlak v podbřišku, o němž se domníval, že se ho již za léta modliteb a sebekázně nadobro zbavil. Kousla se do rtu; v první chvíli ho napadlo, že je to jen další úskok, jak ho zmámit, ale vzápětí si uvědomil, že jde jen o zoufalou snahu něco neprozradit.

„Takže si myslíš, že není vhodné pro dívku jako já, aby pomýšlela na život zasvěcený službě Jemu?“

Jak snadno se dala taková otázka smést ze stolu, ale upřímnost v její tváři ho zarazila. Když konečně našel ztracený hlas, nedůtklivě jí připomněl, že láska k Bohu nestačí, protože Jeho služebníci musejí mít i dost síly, aby Mu mohli řádně sloužit.

„Myslíš jako zdejší biskup?“ Úplně ho tím vyvedla z rovnováhy, protože i když biskupova záliba ve světských radovánkách byla všeobecně známá, jen málokdo se opovážil zmínit se o ní nahlas, a v Toulouse zvlášť.

Tentokrát se alespoň zmoohl na pohotovou odpověď. „Ale ty se přece nechceš stát biskupem, nebo ano?“

„Myslím, že na to bych sílu určitě neměla. Po týdnu pití a smilnění by mi nejspíš došel dech.“

Simon najednou nevěděl, co odpovědět. Rozhovor se vymkl jeho kontrole. Byla to sice jen dcera nevzdělaného kameníka, ale jazyk měla ostřejší než katův meč.

Znovu sklopila pohled k zemi. „Omlouvám se, otče. Občas mluvím až příliš.“

„To tedy ano. Teď už je mi naprosto jasné, že nemáš žádné předpoklady k řádovému životu. Poslušnost a pokora jsou to hlavní. Pokud nejsi schopná udržet ani jazyk na uzdě, tak opravdu nevidím, jak bys mohla sloužit Bohu.“

Získal pocit, že je konečně znovu pánem situace, a natáhl si dlouhé nohy k ohni. Začal jí vyprávět příběh svatého Augustina a Benedikta z Nursie, aby jí názorně vysvětlil, co obnáší skutečná láska k Bohu. Právě se blížil k utrpení svaté Anežky, když se mu znenadání podívala do očí a vyhrkla: „Mívám vidění, otče. Vídám věci, které nejsou skutečné.“

Jako by mu chrstla do tváře kbelík ledové vody. Vždyť ona ho celou tu dobu vůbec neposlouchala.

„Jaká vidění?“

Zavrtěla hlavou. „To nemůžu říct.“

„Proč ne?“

„Protože bys to považoval za rouhání.“

„Nech na mně, abych to posoudil.“

Zírala do země. Zvenčí k nim doléhal klapot dřeváků a zvonek kněze vyzýval všechny křesťany k modlitbám za duše mrtvých. „Vídám ženu, která se velmi podobá Naší Paní. Jen si nemyslím, že je skutečná.“

Odlesky plamenů jí tančily ve vlasech. „Jen proto, že něco vidíš, to ještě nemusí být skutečné. Mladým dívkám v tvém věku, než ... se vdají... se to stává.“

„Takže řeholník, kněz nebo jeptiška mohou vidět Boha, ale pokud ho vidí mladé děvče, tak je choromyslné? Tos tím chtěl říct, otče?“

„Kdes měla ta vidění?“

„Jednou v katedrále, když jsem se modlila v Její kapli. Tehdy sestoupila z piedestalu.“

„Pohnula se?“

„Ano, otče.“

Simon si povzdechl a přiměl se k trpělivosti. Tak tohle má být důvod, proč se chce zaslíbit Bohu? „Máš příliš bujnou obrazotvornost, Fabricie.“

„Vážně, otče?“ Podívala se mu do očí tak zpříma, že nakonec on uhnul pohledem jako první.

„Musíš se vyzpovídat.“

„Vyzpovídat? Copak jsem zhřešila?“

„Samozřejmě že jsi zhřešila.“

„Neděje se to z mé vůle.“

„Na tom nezáleží. A ten... přelud... promluvil k tobě?“

„Mluvila se mnou.“ Zvedla pravou ruku a položila si dlaň na prsa. „Cítila jsem její slova tady, v srdci.“ Očima sledoval rozechvělé prsty mezi ňadry a ramenem. Představoval si bělostnou hebkost jejích ňader pod lněnou košilí, bledou žílu, která končí u poupěte bradavky.

Její kůže by voněla levandulí a ženským pižmem, vlasy barvy červeného

zlata by se jí rozlily až k dolíčku pupíku a v záři odpoledního slunce by vypadala jako kaluž světla rozlévající se po lůžku.

Štíhlé tělo by se prohnulo a jako had by se vlnilo mezi jeho stehny...

Vyskočil, zvrhnul stoličku i pohár s vínem na podlahu. Ďábel zvrátil hlavu a zaryčel smíchy. Fabricie na něj zůstala překvapeně zírat.

„Nejsi k ničemu!“ vykřikl a bez dalšího slova vyběhl ven.

X

SIMON DOBRĚ VĚDĚL, že se do domu mistra kameníky nesmí už nikdy vrátit, protože by to bylo čiré šílenství, jež by přivolalo pohromu. Jenomže musel vědět, co Fabricie pověděla Anselmovi o jeho návštěvě, a tak ho pod záminkou pracovního rozhovoru vyhledal na stavbě. Když odcházel, tak jako by mimoděk poznamenal: „Tvoje dcera ještě pořád chce složit svaté sliby?“ Předstíral, že se jedná jen o zdvořilost.

„Ne, otče, to ne, ale je neustále pohroužená do sebe. Vůbec to není ona. Skoro nemluví.“

V hloubi duše tu novinku přivítal. „Myslím, že se mi ji podařilo přivést na správnou cestu,“ slyšel se říkat, „ale ještě jednou s ní budu muset mluvit.“

„Samozřejmě, otče. A kdy?“

„Tuto neděli,“ opáčil a ponechal kamenického mistra jeho práci.

Žasl nad tím, co právě udělal, a děsil se následků. Nedělám to kvůli sobě, přesvědčoval se, nedělám to proto, abych si ji získal. Stanovil jsem si zkoušku, to je vše. A dá-li Bůh, tentokrát Mu dokážu svou oddanost. Zvítězím nad žádostivostí těla a přiměju tu dívku, aby správně porozuměla sama sobě a podřídila se přání svého otce.

Nic víc.

ANSELM SIMONA uvítal mumlavými slovy díků a jeho žena trucovitě. A potom s dívkou znovu osaměl u krbu, aby ji mohl dál přesvědčovat o otcově pravdě.

„Nuže, Fabricie, přemýšlelas o našem posledním rozhovoru?“

„To ano, otče. Vlastně jsem ani na nic jiného nemyslela.“

„A modlila ses?“

„Celým srdcem.“

„Stejně tak i já, abych našel způsob, jak tě přivést na správnou cestu. Mělas od našeho posledního setkání další vidiny?“

„Ne, otče.“

„To je dobře. To, cos mi popsala, mohla být řada věcí: třeba stín pohybující se po stěně nebo zbloudilý paprsek světla, který se zarazil o špínu na okně. Představitivost živená velkou láskou k Bohu, o níž v tvém případě nepochybují, to dělává. Jenomže doživotní služba Bohu v klauzuře, ta je o odevzdání se a kázni, ne o vytržení nebo okouzlení. Život v řádu není tak snadný, jak si nejspíš představuješ. A nezapomínej, že máš také povinnost vůči otci.“

„Neučí snad církve, že máme lásku k Bohu stavět nad lásku k rodičům?“

„Je mnoho způsobů, jak Mu sloužit. A není třeba proto vstupovat do kláštera. A pokud jde o svaté sliby, musíš se jim plně podřídit, sešněrovat svůj život kázni, o jaké zatím nemáš potuchy. Sliby je snazší složit než dodržet.“

„Myslíš slib čistoty?“

Zrudl a zadíval se do plamenů, na rozpacích z její neomalené přímočarosti. „Jsi ještě mladá, Myslím, že nechápeš v plném rozsahu, co slib čistoty obnáší.“

„I ty jsi mladý.“

Simon vstal a začal přecházet po síni. „Všichni neustále bojujeme s člověkem v nás.“

„Tys své demony porazil, otče. Mohu i já přemoci své?“

„Pro ženu je to těžší. Je mnohem smyslnější než muž.“

„Kdybys slyšel, co si říkají na tržišti za mými zády, mluvil bys jinak.“

Simon se nadechl a dlouze začal kázat, čerpal inspiraci z evangelií svatého Jeronýma a Pavla, uváděl příklady životů panenských světic. Vysvětloval jí, proč je láska k Bohu o tolik důležitější a trvalejší než láska mezi smrtelnými lidmi.

Brzy ji to začalo nudit, ale on si nejspíš ničeho nevšiml.

„PŘIPADÁŠ MI TAK ZAPÁLENÝ, otče,“ přerušila ho, když se jí pokoušel vysvětlit povahu lásky podle svatého Augustina.

Vytréštil na ni oči. Jak se jen dcera kameníka – nebo jakákoli jiná žena – může opovážít soudit chování Jeho služebníka?

„Tebe není snadné učit.“

„A ty jsi ještě hodně mladý na tak vysoké postavení v církvi. Otec říká, že se o tobě mluví jako o příštím biskupovi.“

„Budu sloužit Bohu ze všech sil a tam, kde mne bude nejvíc potřeba.“

„Přemýšlel jsi o tom, že se by z tebe mohl stát biskup?“

Úplně ho vyvedla z míry. Vždyť je cisterciák a sluha Boží. A ona s ním mluví naprosto bez jakékoli úcty. Vlastně jako by mu četla myšlenky.

„Myslím, že by z tebe byl dobrý biskup.“ Dřív než se zmohl na nějakou pádnou odpověď, položila mu další nepatřičnou a nestoudnou otázku.

„Proč muž jako ty vstoupí do kláštera? Našli tě snad před jeho branou?“

Muž jako já.

„Tak to si myslíš?“ Byla pravda, že několik řádových bratří skutečně řeholníci našli jako nemluvnata pohozené na prahu kostela. Proč si myslí, že je jedním z nich?

„Tak našli, otče, nebo ne?“

Hrdost mu nedovolila mlčet. Zostra se na ni podíval. „Můj otec je měšťan dobré pověsti a slušného majetku. Jsem nejmladší z jeho synů a on správně rozhodl, že v církvi mě čeká lepší budoucnost než v obchodě.“

„Nikdys toho nelitoval?“

Simon později usoudil, že právě to byl onen pověstný okamžik zlomu. Měl ji vyplsnit a okřiknout, jak se opovažuje klást mu takové drzé otázky. Jenomže to neudělal. Dovolil si prožít okamžik souznění a blízkosti se ženou, což následně nevyhnutelně muselo vést k tomu, že se začal řídit pomýleným hlasem srdce.

Proč jsem to udělal? Každodenní rozhovory s Bohem měly přece být dostatečným lékem na bolesti ducha a srdce. Jeho největší zrada Boha tkvěla v tom, že jí odpověděl a přiměl se sám sobě přiznat, že žít jen s Boží útechou nestačí.

„Ano,“ odtušil, „jsou chvíle, kdy se sám sebe ptám, jaký bych vedl život a jakým mužem bych se stal za jiných okolností.“

„A jakým mužem bys byl?“

Úsměv, tak trochu rozpustilý, který si jeho ústa vybavila z dětství, i když už si na něj vědomě nevzpomínal. „Nepochybně strašně hříšným.“

„Všichni jsou přece hříšní, nebo ne?“

„Někteří z nás doufají v odpuštění a spásu.“

Jejich pohledy se setkaly. Ještě nikdy na něj osamělost nedolehla tak těžce jako v tu chvíli. Na prchavý okamžik zatoužil získat její srdce a tělo, chránit ji a přivínout k sobě. Dobře věděl, že to musí skončit, jinak ho čeká věčné zatracení. „Nelituji rozhodnutí, které za mne otec udělal, Fabricie. Když se rozhlédnu kolem sebe, vidím jen faleš a marnost, spoustu zla všude, kam se podívám, a vím, že sloužit Bohu a snažit se konat dobro, je jediná správná cesta.“

„Takže jsi nikdy žádnou ženu nemiloval, než ses stal mnichem?“

Každá další otázka byla dotěrnější. Přesto ho ale přemohla zoufalá touha se konečně někomu svěřit, zbavit se břemene, které tak dlouho nosil, i když si uvědomoval, že se vydal cestou do pekla. Posadil se zpátky k ohni. „Fabricie, snaž se to pochopit. Otec mne zaslíbil církvi, když jsem byl ještě chlapec. Otec měl pět synů a já byl nejmladší. On... je obchodník s vlnou v Carcassonne, bohatý a vlivný muž, ale ne tolik, aby dokázal zajistit pět synů, a tak použil svůj vliv, aby mě přijali do kláštera.“

„Připadáš mi smutný.“

„Vůbec nejsem smutný.“

„Stýská se ti po bratrech.“

Krutá pravda vyřčená bez obalu. Vybavily se mu první měsíce noviciátu, noci, jež proplakal na tvrdé dřevěné prýčně. „Otec mi dal příležitost se osvědčit. Zpočátku to bylo hodně těžké, ale teď jsem mu vděčný za všechno, co pro mě udělal, protože mne nasměroval na cestu k Bohu a požehnanému životu.“

„A přesto tvá touha po životě požehnaná není.“

I kdyby mu vylila vroucí polévku na hlavu, nepřekvapila by ho víc. Najednou si před ní připadal bezbranný. Jako by ho svlékla do naha a neponechala mu nic.

Vlastně překvapila i sama sebe, že se takové poznámky opovážila. Očekávala, že ji zostra vykáže do správných mezí, ale namísto toho mu ramena poklesla, jako by mu kdosi naložil na záda těžké břímě.

Ruce se mu třásly. Jak krásné ruce má! Hladké, měkké a bílé. Vůbec se nepodobají rukám jejího otce, mozolnatým, tvrdým, rozpraskaným a plným jizviček a čerstvých ran. Simonovy ruce nepracovaly s kamenem, ale obracely stránky knih, aby se den co den sepjaly k modlitbě.

Když konečně našel ztracený hlas, mluvil tak tiše, že ho skoro neslyšela.

„Zaslíbil jsem se Bohu, ale proto jsem nepřestal být muž. Není to slib, který by se mi dodržoval snadno, a sám se sebou bojuji každý den, abych nepodlehl.“

Jeho upřímnost ji dojala. Teď litovala, že byla tak jízlivá a krutá.

„Možná ti dnes takový slib připadá snadné dodržet,“ pokračoval, „ale věř, že je to s každým rokem horší. Přemýšlej o tom. Dobře si to rozmysli, než si zavineš hlavu.“

„Jsi přece sluha Boží. Vážně myslíš, že bych udělala špatně, kdybych službě Jemu zasvětila svůj život jen proto, že by mi to někdy mohlo přijít zatěžko?“

Vždyť je to jen mladík, který se snaží konat dobro, pomyslela si. A podle matky je takových v Toulouse jen hrstka. Případal jí milý a smutný. Na okamžik ucítla i nečekanou náklonnost.

Stmívalo se; světlo ztěžka se deroucí dovnitř naolejovaným plátnem, zešedlo a sláblo. V očích se mu trpytily žhavé uhlíky z ohniště. Najednou a bez jakéhokoli varování zašeptal: „Jsi velmi krásná, Fabricie.“

Nejspíš ta slova ani nechtěl říct nahlas. Zaskočila ho stejně jako ji.

Vstal. „Už musím jít.“

Jakmile za ním zapadly dveře, sešli zpátky dolů matka s otcem. Na schody si svítily čadící lojovíci. V jejich očích četla nevyslovenou otázku, ale mlčela. Matka nějakým záhadným způsobem stejně poznala, co se stalo.

Papeženci jsou všichni stejní. Vždyť to říkám pořád.

SIMON SPĚCHAL ULIČKOU plnou náleven, vykřičených domů a drátenic-kých dílniček. Blížil se večer, nadcházela ďáblova hodina. Rozvrzaný dvoukolák tažený oslem ho přiměl uskočit stranou a vmáčknot se do zádveří. Nevěstky to pochopily jako pobídku a spletly si ho s biskupem. Jedna z nich obnažila ňadra a nabídla mu, že se s ním za tři denáry pomiluje přímo na místě.

Odstrčil ji s hněvivým výkřikem. Páchlo jí z úst a měla zkažené zuby jako bahenní příšera. Vždyť jsem pro smích. Co může být banálnějšího a směšnějšího než zamilovaný mnich? Zaslíbil jsem svůj život Bohu a namísto toho nedokážu myslet na nic jiného než na ni.

Co že to svatý Augustin napsal o ženě? *Je branou, jíž vstupuje ďábel.* Ona je pokušitelka, kterou poslal Lucifer, aby odlákala muže od dokonalosti.

A Fabricie je dokonalá pekelnice: rusovlasá, štíhlá a plná příslibů jako zralý plod.

Minul slepce, který se válel ve špíně. Z trestu kdoví za co mu kat vyloupil oči. Do prázdných očních důlků byl děsivý pohled. Z bláta a odpadků natahoval ruku a mlčky žadonil o almužnu. Malí kluci ho jen tak pro zábavu mučili; dloubali do něj klacky a tloukli ho, smáli se, když začal klít a marně se je snažil chytit, protože o to lepší zábava to byla.

Simon se cítil stejně: oslepený, na dně, zubožený a bezmocný, týraný jen tak pro zábavu ďáblem. *Musím to zastavit.*

Popadl jednoho z těch malých trapičů za ucho a vyčinił mu jménem církve. Potom vylovil z váčku pár drobných mincí a dal je tomu žebrákovi. Nejspíš to byl usvědčený zloděj, který za svou nekalou činnost zaplatil strašlivou cenu. Simon neměl to srdce nechat ho trpět ještě víc. Stejně brzy zemře.

Do kláštera se vrátil pozdě, když už vyzváněli nešpory, za což si od bratří vysloužil káravé pohledy.

Ďábel mu dělal společnost v kapli i na lůžku. Vnukl mu sny o Fabricii. Cítil na tváři její dech, co voněl po jahodách, její vlasy ho hladily jako letní tráva, rukou ji objímal kolem pasu, byla poddajná a vzdala se mu. V jednom z útržkovitých snů ji viděl nahou ležet v poli zralého obilí a snažil se dostat k ní. Nějaká síla ho však táhla zpátky. A potom ho probudil hlas volající jeho jméno.

Bratr Griffus jím cloumal, aby ho probudil na ranní bohoslužbu. Provinile si sáhl rukou do slabin. Ještě po tmě si natáhl sutanu, zoufalý, plný touhy a zahanbený.

V průvanu na chóru blikaly svíce a bible na pultíku vrhala dlouhé, mihotavé stíny. Jeho bratři ve víře a vyřezaní svatí působili jako přízraky z jiného světa. V přítmí se proti němu sešikovaly zástupy spravedlivých.

Jeho rty se mechanicky pohybovaly podle naučených slov žalmů, i když stále cítil na tváři její dech, tak teplý a příjemný v chladu potemnělé kaple a v ústech cítil slanou chuť jejího potu, který ve snu slízl z jejího krku. Byl to sice jen sen, ale pamatoval si jej tak živě, jako kdyby to všechno skutečně prožil; bylo to tak skutečné, že i ona v tu chvíli musela sedět na lůžku a vidět jeho tvář tak ostře jako on její. Nikdo by mu nejspíš nevymluvil, že takový okamžik splynutí prožil jen on.

Po bohoslužbě se spěšně vrátil do cely a doufal, že se onen hořkosladký sen znovu vrátí. Že opět bude s Fabricií Bérengerovou. Jenomže sen není les, kam by se člověk mohl vrátit, kdy se mu zamane. A tak když spánek nepřicházel, celý zbytek noci probděl a prosil Boha, aby ho zbavil pokušení. Důrazně si připomínal, že každá duše musí projít zkouškou ohněm. Tak proč právě on by měl zůstat ušetřen?

Co má dělat? Pokud se k Bérengerovým nevrátí, bude to znamenat, že ďábel vyhrál. A pokud ano, vystaví svou nesmrtelnou duši strašlivému nebezpečí. Může ještě nějak dokázat, že je hoden sloužit Bohu? Převaloval se, dokud se na podlaze jeho cely nerozlila první kaluž bledého světla nadcházejícího rána. Ještě nikdy neviděl slunce tak rád.

XI

PŘEVOR BYL podle Simonova názoru dobrý člověk. Nesmlouvavě vyžadoval kázeň, vynikal střídmostí a v klášteře nestrpěl žádné nepřístojné chování nebo uvolněné mravy. Rozhodl se ho vyhledat. Následujícího rána zašel do převorovy cely, padl na kolena a požádal o zpověď.

Představený kláštera seděl na stoličce za psacím stolem a z jeho šedých, uslzených očí číselá únava stáří; už bezmála pět desítek let musel naslouchat únavným stížnostem bratří na záludné úskoky ďáblovy.

„Odpusť mi, otče, neboť jsem zhřešil.“

Otec Hugues mu položil chladnou dlaň na vyholenou tonzuru. „Jaký hřích tě tíží, bratře?“

Slova mu uvízla v krku. Copak mu může říct pravdu? Celou ne, ale jen část. Na náměstí viděl ženu a přepadly ho žádostivé myšlenky. To by v danou chvíli mělo stačit.

„Modlil ses?“

„Neustále.“

Převor si povzdechl. „Jsi ještě mladý, bratře Simone. Slib čistoty není snadné dodržet. Dokonce i svatý zakladatel naší řehole se neubráníl pokušení. Je mnoho cest, jimiž ďábel proniká do lidské duše, ale žena je jeho nejničivější zbraní. To proto se muži stáhli za zdi klášterů. Všechny ženy jsou lascivní stvoření.“

„A co mám dělat?“

„Svatý Benedikt se jako mladý uchýlil do pustiny pouště, aby se zbavil pokušení. Jenomže i tam ho dnem i nocí pronásledovala vzpomínka na ženu, již kdysi spatřil, tak jako ty, na tržišti v rodném městě. Čím víc se její vidinu snažil zapudit, tím silněji se mu vrývala do paměti, až nedokázal myslet na nic jiného. Už už to chtěl vzdát, vrátit se do města a oddat se světským radovánkám, když si všiml trnitého keře. Svlékl se a nahý se

vyválel v trní. Na těle mu pak nezůstalo jediné místečko, které by nekrvácelo a nepůsobilo mu utrpení, ale ty požehnané rány ho zbavily bezbožných touh těla i mysli.“

Simonovi vyprchala z tváří všechna barva. Už také přemítal o hořkém léku a chtěl být na sebe ještě přísnější než světec. Vyděsilo ho, že je to nejspíš jediná možná cesta ke spáse.

Celou noc se modlil se svými bratry ve víře v potemnělé kapli až do kuropění. Prochladl a roztrásla ho zima. Vysoko na chóru převor v černé kápi předzpěvoval hymny.

*Před všemi špatnými sny chraň naše oči,
před nočními běsy a přeludy.
Zašlapej naše přízračné nepřátele,
necht' žádnou zkaženost nepoznáme.*

Tolik toužil po bezchybné dokonalosti. Jenže namísto Božích slov slyšel jen chechot padlého anděla. Musí se víc snažit; musí nad pokušením zvítězit.

XII

SIMON UŽ OD DĚTSTVÍ přemýšlel o smrti. Žil v neustálém strachu z toho, co přijde po onom děsivém dnu, kdy vydechne naposledy, protože zdi klášterů byly plné názorných výjevů Soudného dne a utrpení v pekle.

A přece, když byl s Fabricií Bérengerovou, choval se, jako kdyby neexistovalo žádné peklo ani věčné zatracení. Poslechl převorovu radu, stáhl si ze zad sutanu a pokusil se vyhnat žádostivost a nečisté myšlenky důtkami. Kožené pramínky měly na koncích kovové špičky.

První úderý skoro nebolely. Ruka se mu tak třásla, že důtky skoro neudržel. Ale vytrval a když se konečně zmožil na úder a kovové hroty mu roztály kůži, vykřikl, jako by ho vraždili. Zadržel dech a dodával si sílu pokračovat.

Dlaně měl kluzké potem a musel si je otřít do sutany. Rozhodl se a musel to dokončit. Pokud dá Bohu svou bolest tak jako svatý Benedikt, určitě stejně jako světec nad pokušením zvítězí. Bičoval se několik hodin, dokud mu po zádech v pramíncích nestékala krev a neutvořila se pod ním rudá louže.

Když konečně vyčerpáním padl na kamennou dlažbu, nedokázal myslet na nic jiného, než na Fabricii Bérengerovou; a představovat si dotek jejích rtů na svých, teplo jejího dechu ve tváři a uklidňující ševlení jejího hlasu, které mu přinášelo úlevu v jeho bolesti.

BYL DUCHEM NEPŘÍTOMNÝ a to brzy vyvolalo v převorství řeči. Začaly se množit stížnosti adresované převorovi, že vynechává bohoslužby; jeho studenti zase nebyli spokojeni s nepřipravenými a roztěkanými přednáškami.

Kdykoli mohl, potají vyklouzl ven, aby pozoroval kameníka a jeho rodinu; brzy znal jejich denní řád stejně dobře jako svůj. Ostatně nešlo o nic těžkého, protože Anselm neměl žádné služebnictvo a jeho domác-

nost čítala jen tři lidi. Mistr kameník odcházel den co den z domova za úsvitu a jeho žena po ranním zvonění na trh. Až do odpoledne tak Fabricie zůstávala doma a bez dozoru.

NEČEKANĚ SE ZMĚNILO POČASÍ. Poslední záchvěv tepla před blížící se zimou. Dnes nepotřebuje ani plášť. Z jihu vál teplý vítr, který s sebou přinášel vůni moře a soli. Na ulicích se nikdo nebavil o ničem jiném. Počasí se pomátlo: podzim je vzhůru nohama.

Když dorazil ke dveřím jejich domu, ani neklepal, ale rovnou vešel dovnitř. Fabricie seděla u kolovrátku a předla vlnu. Překvapeně k němu vzhlédla.

„Otec není doma,“ přivítala ho.

Simon si předem připravil proslov, ale při pohledu na ni ze sebe nedokázal vydat ani hlásku. Bezmocně tam stál a ruce svěšené podél těla zatímal v pěst.

„Jsi v jeho domě vítán a počkej na něj u krbu, jestli chceš.“

Klesl na stoličku a nedokázal se soustředit, nedokázal na nic myslet. Báł se, že neudělá, co si umanol. Děsil se představy, že by to udělal. Najednou vůbec nevěděl, jak dál.

Jak se to vlastně dělá? Když jde o nevěstku, muž jí dá měďák a ona zvedne sukně. Alespoň tak to slýchal. Manželka si poslušně lehne na postel a čeká na svého pána. Je ještě jiná možnost? Zaslechl studenty bavit se o ženách z města, když si mysleli, že je neslyší. Rozebírali, co si jedna nechá líbit a další ne. Podle všeho všechno záviselo na povaze ženy, ale stejně tak i na muži, na ráznosti jeho slov a činů.

O svádění nic nevěděl. Nevěřil vlastním uším, když se najednou slyšel říkat: „Fabricie, dnem i nocí myslím jen na tebe. Nedokážu myslet na nic jiného. Jsem v jednom ohni.“

Chytil ji za paži a trhnutím ji postavil. V ten okamžik v něm nezůstala ani kapička něhy; chtěl to, zoufale si toužil vzít, o čem snil. Jako sprostý zloděj.

Smýkl jí na tvrdou zem a zvedl jí sukně. Nebránila se. Nevnímal její bolest, když do ní vnikl, neslyšel její pláč ani protesty. Odbylo se to rychle, v jediném okamžiku, který si přál prodloužit nebo zastavit, a bylo po všem.